Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 23 (4718)
28 январь 1982 й.
ПАЙШАНБА
Газета 1966 йил 1 январдан чиқа бошлади
Баҳоси 3 тийин

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ТОНГГИ ГАЗЕТАЛАРДА

△ Ўртоқ Л. И. Брежневнинг Финляндия Республикасининг президенти юксак лавозимга сайланганлиги муносабати билан жаноб Мауно Койвистога йўллаган табрик телеграммаси эълон қилинган.

△ «Юбилей йили марралари» сарлавҳаси остида маҳаллий газеталарда Ўзбекистон ССР саноат, транспорт, алоқа, савдо, умумий овқатланиш ва маиший хизмат, илмий ва лойиҳа-конструкторлик ташкилотлари, министрликлар, идоралар ва саноат бирлашмалари меҳнаткашларининг 1982 йилги социалистик мажбуриятлари босилган.

△ Ҳинд халқининг миллий байрами— Республика куни муносабати билан Тошкентда шаҳар жамоатчилиги вакилларининг йиғилиши бўлиб ўтди.

Партия режаларини бажарамиз!

ЎЗБЕКИСТОН ишчилари, инженер-техник ходимлари ўн биринчи беш йилликнинг биринчи йилини фидокорона меҳнат, юксак ғайрат-шижоат билан нишонладилар. Улар республика олдида турган катта вазифалар бажарилибгина қолмай, ошириб бажарилиши ҳам мумкин эканлигини яққол тасдиқладилар. Ўтган йили республикада саноат ишлаб чиқариши ҳажми 6,1 процент кўпайди, қўшимча равишда 326 миллион сўмлик ялпи маҳсулот ишлаб чиқарилди. Пландан ташқари 230 миллион сўмликдан ортиқ ҳар хил буюмлар реализация қилинди.

27 январь куни Тошкентда саноат, транспорт, алоқа, савдо, умумий овқатланиш ва маиший хизмат ходимлари республика партия-хўжалик активининг йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилиш қатнашчилари юқорида келтирилган фактларни мамнуният билан таъкидладилар. Йиғилишда қатнашиш учун область, шаҳар, район партия комитетларининг секретарлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети Раисининг, область ижроия комитетлари раисларининг саноат масалалари билан шуғулланувчи ўринбосарлари, саноат бирлашмалари ва корхоналари, транспорт, алоқа, савдо ва умумий овқатланиш ҳамда маиший хизмат корхоналарининг раҳбарлари ва партия ташкилотларининг секретарлари, партия, совет, касаба союз, комсомол органлари, халқ контроли органларининг ходимлари, ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторлари таклиф этилди.

Йиғилишни Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев очди.

Йиғилиш қатнашчилари бир минут сукут сақлаб, Коммунистик партия, Совет давлатининг ва халқаро коммунистик ҳаракатнинг таниқли арбоби, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари, СССР Олий Совети депутати, икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Михаил Андреевич Сусловнинг хотирасини ҳурматлаб эсга олдилар.

(Давоми иккинчи бетда).

СССР 60

БАРВАҚТ ҚУРАМИЗ—БАРВАҚТ ЎЗЛАШТИРАМИЗ!

ТОШКЕНТДА ТАНТАНАЛИ МИТИНГ

27 январь. Тошкентда тантанали митинг. Минбарда — КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов.

А. Авазов ва В. Кавелин фотоси. (ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН дунёрига хушхабар тарқалди. КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежнев Ўзбекистон ССР енгил саноат корхоналарининг қурувчиларини, монтажчиларини, ишлатувчиларини — барча қурилиш қатнашчиларини ҳамма ишлаб чиқариш қувватларини муддатидан илгари ишга тушириш юзасидан олинган 1981 йилги социалистик мажбуриятлар муваффақиятли бажарилганлиги билан самимий табриклади.

Совет кишиларининг фаровонлигини муттасил оширишнинг КПСС XXVI съезди белгилаб берган программасига мувофиқ республикада халққа керакли юқори сифатли моллар ишлаб чиқариш учун яхши жиҳозланган, бўш меҳнат ресурслари мавжуд бўлган кичик шаҳарларда ва қишлоқ аҳоли пунктларида кўпдан-кўп филиаллари бўлган қудратли замонавий корхоналарни барпо этиш соҳасида катта ишлар қилинмоқда. «Барвақт қурамиз — барвақт ўзлаштирамиз!» шиори, «Ишчи эстафетаси» принципи бу корхоналарни қуришда асосий шиор ва принцип бўлиб қолди, шу туфайли янги қувватларни қуриш, ишга тушириш ва ўзлаштириш муддатларини изчиллик билан қисқартиришга эришилди. Шу катта ва муҳим халқ хўжалик ишининг барча қатнашчилари сарфлаган куч-ғайратларни юксак баҳолаган ўртоқ Л. И. Брежневнинг табрикномаси республиканинг ҳамма жойида ҳақиқий мукофот деб, партия билан халқ зўр ишончининг ифодаси деб кутиб олинди.

27 январь куни Тошкентда республика меҳнаткашлари вакилларининг КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг табрикномасига бағишланган кўп кишилик митинги бўлиб ўтди. Бу тантанада қатнашиш учун республика ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторлари, қурилиш, монтаж, созлаш ва лойиҳа ташкилотларининг, бинокорлик индустрияси ва енгил саноат корхоналарининг ходимлари, партия, совет, хўжалик, касаба союз ва комсомол активларининг вакиллари келдилар.

Митингни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари Л. И. Греков очди.

Митинг аҳли замонамизнинг атоқли давлат ва сиёсий арбоби ўртоқ Леонид Ильич Брежнев бошчилигидаги КПСС ленинчи Марказий Комитети Сиёсий бюросини баланд руҳ билан якдилона фахрий президиумга сайлайди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидовга сўз берилади.

Бугун биз, деди у, ғоят қувончли воқеа — КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси Леонид Ильич Брежневдан республика енгил саноат корхоналарининг меҳнатда катта ғалабага эришган қурувчиларига, монтажчиларига, ишлатувчиларига — барча қурилиш қатнашчиларига табрикнома олиниши муносабати билан тантанали митингга тўпландик.

Улар КПСС XXVI съезди ишлаб чиққан иқтисодий ва социал ривожланиш улуғвор программасини бажариш учун социалистик мусобақани кенг қулоч ёздириб, ўтган йили енгил индустриянинг планлаштирилган ҳамма объектлари ишга туширилишини таъминладилар. Қурилиш муддати қисқартирилганлиги, янги қувватлар ўзлаштирилганлиги ва мавжуд қувватлардан фойдаланиш доимо яхшиланганлиги тармоқ коллективларига ўнинчи беш йилликда ишлаб чиқариш ҳажмини 39,9 процент, ўн биринчи беш йилликнинг биринчи йилида эса план топшириғида белгиланган 4 процент ўрнига 7,2 процент кўпайтириш имконини берди.

Ўртоқ Л. И. Брежнев республика енгил саноати корхоналарининг қурувчиларини, монтажчиларини, ишлатувчиларини — барча қурилиш иштирокчиларини шу юксак ютуқлар билан сидқидилдан табриклади.

Ш. Р. Рашидов ўртоқ Л. И. Брежневнинг Ўзбекистон ССР енгил саноати корхоналарининг қурувчиларига, монтажчиларига, ишлатувчиларига — барча қурилиш қатнашчиларига йўллаган табрикномасини гулдурос, давомли қарсаклар остида ўқиб эшиттиради.

Азиз Леонид Ильич Брежневнинг табрикномаси республика ишлаб чиқарувчи кучларини янада ривожлантириш учун жуда катта аҳамиятга эга бўлади, — деди сўнгра Ш. Р. Рашидов.—Бу табрикнома янги шонли меҳнат зафарларига чорлайди. Унда зўр халқ хўжалик аҳамиятига молик вазифалар қўйилган, партия ташкилотлари, министрликлар ва идоралар, меҳнат коллективлари учун, енгил саноат ва капитал қурилишдаги барча ходимлар учун жанговар ҳаракат программаси чизиб берилган.

Леонид Ильич Брежневнинг йўл-йўриқлари ва тавсияларини бажариш КПСС XXVI съезди, КПСС Марказий Комитети 1981 йил ноябрь Пленуми тарихий қарорларини амалга ошириш учун, СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш учун курашда енгил саноат ва қурилиш ходимлари, республиканинг барча меҳнаткашларининг меҳнат ғайрати ва сиёсий активлигини оширишга кўмаклашади.

Самимий табрик сўзлари учун, меҳнатимизга берилган юксак баҳо учун КПСС Марказий Комитетига, Совет ҳукуматига, шахсан Леонид Ильич Брежневга чуқур миннатдорчилик ва самимий ташаккур билдиришга ва ўртага қўйилган ҳамма вазифалар шараф билан бажарилади, деб ваъда қилишга ижозат бергайсизлар.

Партиямиз енгил саноатни жадал ва узлуксиз ривожлантириш, халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқаришни ҳар томонлама кўпайтириш масалаларини ўзининг энг муҳим вазифаларидан бири деб билиб келди ва шундай деб билмоқда. КПСС XXVI съезди бу тармоққа алоҳида эътибор берди. Республика партия ташкилоти партия режаларини амалга ошира бориб, кейинги йилларда енгил индустрияни янада ривожлантириш учун кўп иш қилди. Ўтган йилнинг ўзидагина 1980 йилга нисбатан қарийб икки баравар кўп асосий фондлар ишга туширилди. Андижон, Бухоро ва Фарғона тўқимачилик комбинатларида янги катта қувватлар ишга туширилди ва маҳсулот бериб турибди.

Қисқа муддатда мана шу тўқимачилик комбинатларининг 13 та филиали, жумладан Қўрғонтепа, Пахтаобод, Марҳамат, Янгиқўрғон, Бешариқ, Риштон, Вобкент, Ғиждувон шаҳарларидаги ва Чуама қишлоғидаги филиаллари техникавий жиҳатидан юксак савияда қурилиб ишга туширилди. Янги қувватлар йилига қўшимча равишда 20 минг тонна калава ип ва 106 миллион метр газлама ишлаб чиқариш имконини беради. Бунинг маъноси шуки, биргина 1981 йилнинг ўзида республикада ип-газлама ишлаб чиқарадиган қувватлар бир ярим баравар кўпайди.

Республикамизда енгил саноат корхоналари уй-жой, маданий-маиший объектлар билан бир комплекс тарзида қурилаётганлиги диққатга сазовордир. Бултур ишлаб чиқариш объектлари билан айни бир вақтда тармоқ коллективлари учун 93 минг квадрат метр уй-жой, 2200 ўринли болалар муассасалари, 720 ўринли ҳунар-техника билим юртлари, 200 ўринли пионер лагерлари, 100 ўринли профилакторийлар ва 1000 ўринли ошхоналар қуриб битказилди.

Бу эса корхоналарга кадрлар қабул қилиш ва уларнинг мустаҳкам ўрнашиб қолиши, барқарор меҳнат коллективларини вужудга келтириш масалаларини муваффақиятли ҳал этиш, мавжуд ишлаб чиқариш қувватларидан яхшироқ фойдаланиш ва янги ишлаб чиқариш қувватларини ўзлаштириш суръатларини қисқартириш имконини беради.

Шундай қилиб, республика партия ташкилотининг кичик шаҳарларда, район марказларида ва йирик қишлоқ аҳоли пунктларида, бўш меҳнат ресурслари мавжуд бўлган жойларда тўқимачилик комбинатларининг филиалларини барпо этиш йўли билан енгил саноатни ривожлантириш юзасидан бошлаган йўли ўзини тўла-тўкис оқлади.

Биз ўнинчи беш йилликда бу йўлда дастлабки қадамларни қўйиб, йилига 250 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқара оладиган 62 та филиал барпо этган эдик. Ҳозир бу филиаллар 75 тага етди. Уларда 15 мингдан ортиқ киши ишлаб турибди.

1981 йилда филиаллар 119 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди. Бу филиаллар ҳашар усулида 9-12 ой ичида ёки норматив муддатлардан икки-уч баравар тезроқ қуриб битказилганлиги қувончлидир. Ғоят серунум машина-ускуналар билан жиҳозланган бу корхоналар фан-техника тараққиётининг замонавий талабларига тўла-тўкис мос келади.

Қардош республикалар кўпгина шаҳарлари ва областларининг лойиҳа, монтаж ва созлаш ташкилотлари бу филиалларни лойиҳалаш ва қуришда, ишлатувчи ходимларнинг малакали кадрларини ўз вақтида тайёрлашда актив қатнашдилар. Москва, Ленинград, Краснодар, Олмаота, Раменск турдош корхоналари катта ёрдам бердилар.

Янги ишлаб чиқариш қувватлари қисқа муддатларда барпо этилиб, ишга туширилганлиги — партия, совет, хўжалик ва жамоат ташкилотлари сабот билан ўтказган сиёсий ва ташкилотчилик ишининг, қурувчилар, монтажчилар ва созловчилар, лойиҳа ташкилотларининг ва бинокорлик индустрияси корхоналарининг ходимлари, енгил саноат корхоналарининг коллективлари қилган фидокорона меҳнатнинг натижасидир. Улар тармоқдаги янги ишлаб чиқариш қувватларини жадал ишга тушириш ва ўзлаштириш учун Бутуниттифоқ социалистик мусобақасининг ташаббускорлари ва доимий иштирокчилари бўлдилар.

Биз уларнинг ютуқлари билан фахрланамиз ва кўп миллатли Ватанимизнинг иқтисодий қудратини мустаҳкамлаш йўлидаги фидокорона меҳнатлари учун уларга чин кўнгилдан миннатдорчилик изҳор этамиз.

Бироқ, совет кишилари кибр-ҳавога берилишга, эришилган натижа билан кифояланиб қолишга одатланган эмаслар. Филиаллар қуриш соҳасидаги тажрибани кенг оммалаштириш, янги қувватларни ўзлаштириш — беш йилликнинг энг муҳим вазифаларидан биридир. Ўзбекистон ССР қурилиш, монтаж, лойиҳа ташкилотлари ва корхоналарининг коллективлари шуни яхши англаб, енгил саноатдаги янги қувватларни қуриш, ишга тушириш ва ўзлаштириш муддатларини қисқартириш учун амалий мусобақани кенг авж олдириб, ўз зиммаларига оширилган мажбуриятлар қабул қилишди. Улар беш йилликнинг иккинчи йилида ишга тушириладиган қурилишларга зарур меҳнат ва материал ресурсларини уйғунлаштириб, резервлардан яхшироқ фойдаланиш, меҳнат ва ишлаб чиқаришни ташкил этишнинг илғор методларини жорий қилиш ҳисобига капитал маблағларни ўзлаштириш ва қурилиш-монтаж ишлари йиллик планини 20 декабргача бажаришни таъминлашга қарор бердилар.

Жами 195 минг йигирув урчуғи ва 6756 та тўқув дастгоҳи бўлган, шунингдек йилига 1,5 миллион метр тайёр шойи газлама ва 1,5 миллион жуфт пойабзал ишлаб чиқарадиган енгил саноатнинг ҳамма ишга тушириладиган объектларини белгиланган муддатдан бир-уч ой илгари фойдаланишга топширишга қарор берилди.

Қабул қилинган тиғиз социалистик мажбуриятлар, шу мажбуриятларни муваффақиятли бажариш учун 1982 йилнинг дастлабки кунлариданоқ кенг қулоч ёздирилган социалистик мусобақа — ўртоқ Леонид Ильич Брежневнинг табрикномасига муносиб жавобдир.

Партия, совет ташкилотлари, хўжалик, касаба союз ва комсомол органлари шу мажбуриятларнинг бажарилиши устидан қатъий контролликни таъминлашлари, мусобақанинг ҳар бир қатнашчиси тўғрисида кўпроқ ғамхўрлик қилишлари, илғорлар ва новаторларнинг тажрибасини оммалаштиришлари лозим. Серунум, самарали ишлаш учун, меҳнат унумдорлигини ўстириш суръатларини жадаллаштириш, ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатини яхшилаш ва таннархини камайтириш учун ҳамма шарт-шароитлар яратиб берилиши лозим.

Республика қурилиш, монтаж, лойиҳа ташкилотлари ва корхоналарининг коллективлари ўртоқ Л. И. Брежневнинг табрикномасига жавобан меҳнатда янада кўпроқ муваффақиятларга эришадилар. Енгил саноатдаги янги қувватларни тезроқ ишга тушириш ва ўзлаштириш юзасидан олинган мажбуриятларни шараф билан бажарадилар, КПСС XXVI съезди тарихий қарорларини амалга ошириш учун курашда янги-янги зафарларга эришадилар, СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигини муносиб кутиб оладилар, деб ишонч билдиришга рухсат этгайсизлар.

Пировардида Ш. Р. Рашидов митингнинг барча қатнашчиларига баҳодирона сиҳат-саломатлик, ўртага қўйилган мақсадларга эришишда муваффақият, меҳнатда янги катта ғалабалар тилади.

Митингда республика Қурилиш министрлигига қарашли 162-трестнинг бошқарувчиси Т. Аҳмедов, Фарғона тўқимачилик комбинатининг тўқувчиси В. Я. Коновалова, Тошкент тўқимачилик комбинати 3-тўқув филиалининг директори А. Т. Турсунов, Ўзбекистон ССР Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлигига қарашли ихтисослаштирилган 93-трест Бухоро механизациялаштирилган колоннасининг бошлиғи А. Л. Лешченко, Наманган шойи газламалар комбинатининг директори К. Э. Эгамбердиев, «Джизакстрой» бирлашмаси комплекс бригадасининг бошлиғи Ф. З. Вяльшин сўзга чиқдилар.

Сўзга чиққан нотиқлар инсон меҳнатига зўр эътибор берилаётганлиги, совет кишиларининг фаровонлиги тўғрисида, уларнинг турмуш даражасини муттасил ошириш ҳақида тинимсиз ғамхўрлик қилинаётганлиги учун партия билан ҳукуматга, шахсан ўртоқ Л. И. Брежневга чуқур миннатдорчилик туйғуларини изҳор этдилар. Леонид Ильич Брежнев табрикномасидаги самимий сўзлар илҳом бахш этмоқда, меҳнатда янги-янги зафарларга чорламоқда, дея якдиллик билан таъкидлашди митинг қатнашчилари. Улар бундан буёнги иш режаларини ўртоқлашдилар, СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш учун бошланган социалистик мусобақада ўз коллективлари белгилаган марраларни айтиб бердилар. Мамлакатимиз халқларининг қардошларча дўстлиги қудратли ва енгилмас куч бўлиб, партия чизиб берган коммунистик бунёдкорлик йўлида муваффақиятли равишда олға ҳаракат қилишнинг гарови эканини нотиқлар уқтириб ўтишди.

Митинг иштирокчилари КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежневга тўла якдиллик билан табрикнома қабул қилдилар.

Тантанали митингда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари Е. А. Айтмуротов, И. Г. Анисимкин, Ю. П. Максимов, М. М. Мусахонов, Т. Н. Осетров, О. У. Салимов, И. Б. Усмонхўжаев, А. А. Хўжаев, Н. Ж. Худойбердиев, Н. М. Маҳмудова, Л. Н. Мелкумов, У. У. Умаров, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари Г. М .Орлов, республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Р. Ҳ. Абдуллаева, Қ. А. Аҳмедов, Р. С. Ашуралиев, В. П. Есин, М. Т. Турсунов, А. Р. Хўжаев қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, КПСС Марказий Комитети секретари М. А. СУСЛОВни дафн этишни ташкил қилувчи ҳукумат комиссиясидан

Ҳукумат комиссияси шуни маълум қиладики, марҳум М. А. Суслов билан видолашиш учун Союзлар уйининг Колонна зали 28 январь соат 10 дан 18 гача ва 29 январь эрталаб соат 9 дан 11 гача очиқ бўлади.

ПАРТИЯ РЕЖАЛАРИНИ БАЖАРАМИЗ!

(Боши биринчи бетда).

Пиг илишда саноат, транспорт ва алоқа, савдо, умумий овқатланиш ва маиший хизмат корхоналарининг 1981 йилда аҳолига хизмат кўрсатиш соҳасидаги иш якунлари ва КПСС XXVI съездининг, партия Марказий Комитети 1981 йил ноябрь Пленумининг қарорлари, ўртоқ Л. И. Брежневнинг кўрсатмалари асосида 1982 йилги давлат планлари ва социалистик мажбуриятларни бажариш соҳасидаги республика вазифалари муҳокама қилинди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Г. Анисимкин доклад қилди.

Докладни муҳокама қилишда Тошкент область партия комитетининг секретари Ф. Г. Потуремский, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари А. Қ. Куназаров, Тошкент шаҳар партия комитетининг секретари Б. Г. Халилов, «Навоиазот» ишлаб чиқариш бирлашмасининг аппаратчиси М. О. Омонова, Ўзбекистон ССР пахта тозалаш саноати министри В. У. Усмонов, Самарқанд шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Ш. Файзиев, Ўзбекистон ССР енгил саноат министри М. Ҳ. Қурбонов, Ўзбекистон ССР маҳаллий саноат министри Ғ. Н. Насриддинов, Ўзбекистон касаба союзлари республика советининг раиси Н. М. Маҳмудова, Фарғона область партия комитетининг секретари С. М. Тиллахўжаев, Андижон ип газлама комбинати партбюросининг секретари Т. Эргашева, Ўзбекистон ССР савдо министри М. Х. Ҳасанов қатнашдилар.

Доклад ва сўзга чиққан ўртоқларнинг нутқларида таъкидлаб ўтилганидек, ўтган йили республика халқ хўжалигининг барча тармоқларининг ишлаб чиқариш техника базаси анча ўсди. Ўзбекистон пахтакорлари жуда оғир келган об-ҳаво шароитида давлатга олти миллион тоннадан ортиқ «оқ олтин» топширдилар. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежнев ана шу ажойиб ғалаба билан Ўзбекистоннинг барча меҳнаткашларини самимий табрикладилар.

Республикадаги қурувчилар зўр ғайрат билан меҳнат қилдилар. Улар енгил саноат корхоналари қурилишида жуда катта муваффақиятларга эришдилар. Ўртоқ Л. И. Брежнев уларни ана шу муваффақиятлар билан самимий муборакбод қилди.

Нотиқлар ўтган йил бажарилган ишларга якун ясаб, қуйидагиларни уқтириб ўтдилар: республикада ўтган йили асосий фондлар, хусусан уларнинг актив қисми — машина ва ускуналар ҳажми анча ошди. Халқ хўжалигининг ривожланишини сурьатлари ана шу машина ва ускуналардан қай тарзда фойдаланилаётганлигига боғлиқдир. Ана шу қудратли саноат потенциалининг бераётган самарасини ошириш тўғрисида гамхўрлик қилиш партия, касаба союз ташкилотлари, министрликлар, идоралар, меҳнат коллективларининг, барча меҳнаткашларнинг энг муҳим вазифаларидан бири бўлиб қолиши керак.

Партия XXVI съезди замонат мулкига тадбиркорлик билан муносабатда бўлиш, мавжуд барча резервлардан тўлиқ фойдалана билишга алоҳида эътибор қаратди. Аммо баъзи корхоналар, министрликлар, идоралар, хом ашё, материал, ёқилғи, электр энергиясини тежамкорлик билан сарфлаш тадбирларини ҳануз амалга оширмаётирлар. Биноварин, тежамкорлик учун кураш кун сайин амалий раҳбарлик қилишни, ташкилотчиликни талаб этади.

Янги беш йиллика ва ҳозирги ўн йилликка халқ фаровонлигини юксалтиришнинг кенг программаси илгари сурилди. Бу программа меҳнаткашлар ҳаётининг ҳамма жиҳатларини қамраб олади. Ҳамзо республикада харидоргир молларнинг кўпроқ ишлаб чиқариш планлари ҳали бажарилмаётир. Партия комитетлари хўжалик раҳбарлари билан биргаликда аҳоли учун зарур бўлган молларни кўпроқ ишлаб чиқариш, уларнинг хиллари ва сифатини ошириш, савдо-сотиқни ташкил этишни яхшилаш юзасидан конкрет тадбирлар ишлаб чиқишлари зарур.

Партия социалистик хўжаликни аниқ ва пухта бошқариш учун экономикани ривожлантиришнинг ишчан равишда яхши йўлга қўйишни, хўжалик механизмининг такомиллаштириш, унинг ишлаб чиқариш самарадорлигини ва бутун иш сифатини ўстиришга таъсирини кучайтиришни талаб этмоқда. Бу муҳим ишда ташаббус, жамоатчилик ва хўжалик фаоллари ҳамда нишонларини кенг кўламда ҳал этиш социалистик мусобақанинг бутун ишга ва тажрибага катта роль ўйнаши керак.

Экономика соҳасида республика олдида турган вазифалар кадрларнинг ижодий ташаббуси ва юксак ишчанлигини оммани меҳнат ғайрат-шижоати билан, қунт билан олиб бориладиган ташкилотчилик ва сиёсий-тарбиявий иш билан, ҳар бир жамоа жойда ва ҳамма ишда қаттиқ интизом, план ва мажбуриятларни сўзсиз бажариш билан мақкам боғлаб олиб боришни талаб этади.

Республикадаги меҳнат коллективларида СССР ташкил этилган кунининг 60 йиллиги муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақа кенг авж олганлиги мамлакатимиз халқларининг ленинча дўстлигини янада кўпроқ мустаҳкамлади. Янги ватанпарварлик ташаббуслари рўйхатга келмоқда, 1982 йил халқ хўжалик планини муваффақиятли бажариш учун мустаҳкам негиз яратилмоқда.

Пиг илишда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросига аъзоликка кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов нутқ сўзлади.

Пиг илишда саноат, транспорт, алоқа, савдо, умумий овқатланиш ва маиший хизмат корхоналари коллективларининг 1982 йил ва умуман ўн биринчи беш йилликда социалистик мажбуриятларни қабул қилди.

Пиг илишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари иштирок этдилар. (ЎзТАГ).

«Главташкентстрой» 12-қурилиш тресты 65-қурилиш бошқармасининг қурувчилари олий ўқув юртлари шаҳарчасида Тошкент политехника институти студентлари учун ҳар бири 240 ўринга эга бўлган 4 та турар жой комплекси қурилишини жадал суръатлар билан олиб бормоқдалар. Сиз мана бу фотолавҳада ана шу объект қурилишида меҳнат қилаётган илғор комплекс бригада аъзолари (чапдан-ўнгга) М. Ҳасанов, Я. Шоқосимов, У. Ортиқов, Н. Шораҳмедов, С. Рахматуллин, Р. Рамазоновларни кўриб турибсиз.

М. Нуриддинов фотоси.

• МАКТУБ ЙЎЛГА ЧОРЛАДИ

АЛДАГАНИ БОЛА ЯХШИ...

Ҳурматли редакция! Юнусобод массивининг Д — 3 кварталида 519-болалар боғчаси очилганини кўриб гоят шодландик. Орадан бир мунча вақт ўтмай, боғчанинг икки хонаси аварияга учради. Лекин ремонт қилиш ҳеч кимнинг хаёлига келмапти...

Бир гуруҳ ота-оналар номидан: М. Неъматова, Н. Лядвейкина, М. Эргашева, Топиббоева, Нурматова, Шарипова ва бошқалар.

Брак маҳсулот тайёрлаган ишчига, ярокcиз бино қурган қурувчига мукофот бериладими ёки йўқми? Йўқ дейсизми? Балли. Биргаликда Аксинча улар жазоланади. Лекин билассизми, «Главташкент р о й» нинг 4-трестига қарашли 18-қурилиш бошқармасидаги л а р бунга амал қилишмас экан. «Аҳир бинони бир амаллаб қурдингми, қурдим, энди тер тўкиб меҳнат қилганлардан кейин жарақ-жарақ пул — мукофотини ҳам ол-да», дейишади улар. Бино сифатли қурилганми, қурилмаганми, уларга барибир. Бошқармада ладиганлар уларни бир-дақдани узун кун шнур «бешь» бўлади. Ҳар қандай Давлат қабул комиссиясидаги ўртоқларнинг ҳам боғчани бир зумда «ғанги-дай» қилиб қўйишганини. Натижада улар «бино қабул қилинди» деб актга имзо чекканларини ҳам билишмай қолишади.

1980 йилнинг 23 августида худди шу аҳвол рўй берди. Бошқарманинг Ўткир Абдураҳмонов бошлиқ бригадаси Юнусобод массивининг Д — 3 микрорайонида 519-боғчани бунёд этди. «Злобин методи бўйича ишлаб» бир зумда «тап-тайёр» қилди. Ота-оналарнинг қувончи чексиз эди. Юнусободлик болаларнинг ҳам кувончи кўп эди. Богча таниши равишда топширилди. Ҳаммаsinг чеҳрасида табассум, қурувчилар эса: «тез ва соз» қурилганликлари учун мукофот олишга эришдилар.

Афсуски, боғчада хали чала ишлар кўп эди. Хабзараналлачилик туфайли қурилган боғчанинг икки ой ўтмас «қилиги»ни кўрсатди. Биноинг тўр қанотидаги иккита гуруҳ жойлашган хоналар ўртасидаги деворининг таги— —поли бир ҳолда ўртасидан чўкиб тушди. Чунки натижасида икки хона авария ҳолига келди. Водопровод, канализация, электр тармоқлари бузилди. Деворларда ёриқлар пайдо бўлди. Хоналарни, ванна ва туалетларни сув боседи...

Боғчани Злобин методининг «акси» билан бунёд этиб, жуфтакни ростлаб, мукофот пулини ҳам қилиб юборган қурувчиларнинг қора-қурадан ташқари, иссиқлик тармоғи, газ, амаллаб, канализацияси, водопровод тармоқлари ишламай қолди. Лекин, деворларнинг ёриги, уйдум-чуқур, унча пол аввалгича қолаверди. Чунки бу иш учун боғчани қурган 18-қурилиш бошқармаси Ўткир Абдураҳмонов бригадаси қайта тиклаб беришга зарур эди. Лекин, боғча коллективининг, Киров район халқ маорифи бўлимининг мутасадди ўртоқларининг елиб-югуришидан натижа чиқмади, чиқолмади улар чарчашиб қурувчи ташкилотларга юзланишди.

Авария ҳолатини Киров район партия комитети, район Совети ижроия комитетидаги масъул ўртоқлар ҳам келиб кўришди. «Ердам берамиз!» — дейишди улар бирваракайига. Лекин «Қуруқ қошиқ оғиз йиртар» деганларидек, ҳеч нарса ўзгармади. Деворлардаги ёриқлар, ўйилган ҳожатхона ҳоллига ҳам шу бугунги қўрқитмоқда. Боғчанинг қаерда тоқ бўлган район халқ маорифи бўлимидаги ўртоқлар» район комитетига мурожаат қилдилар. Халқ контроли комитетининг ҳам бир сирини очмади.

Шундай қилиб, халқ маорифидагилар яна бир мутасадди қурилиш ташкилотига мурожаат қилдилар.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг капитал қурилиш Бош бошқармасига қарашли 2-капитал қурилиш бошқармаси бошлиғи Леонид Лазеревич Крись боғчанинг аҳволини кўриб, кўлини силтади:

—Э, шунга ҳам шунча ваҳимами, кулди жойи йўқ. Майда иш. Албатта тузалажимиз.

Орадан мана шунча вақт ўтди. Аммо ўртоқ Криснинг ваъдаси ҳалигача ҳолаверди. Биз шу ўринда ваъда берган ҳамма мутасаддиларга «Ваъдага вафо мардлинг иши» деган халқ нақлини эслатиб қўймоқчимиз.

«Қолган ишга қор ёғар» деганларидек, қурувчиларнинг шошма-шошарлик билан бунёд этиб, чала қолдирган ишларига мана тўрт ойдирки, қор ёғиб ётибди. Боғчадаги ишлар ҳозирги кунда ахвол-ку келтиринг-а, иккита хонанинг ўртадаги девор орасида бир неча тирқиш ва деворга чуқур бор. Тўкилган ёриқлар поли ҳоҳ кўрсатиб, гоҳ чўкиб ётибди. Девор чуқурларда сувлар инфрадан, тўкиб қолган. Деворлар ва се сигаларни тик кўпроқ ётибди. Майда чиқиндилар ... Вентиляция ишламайди, электр таҳминдан узилган. ... Боғча ҳовлисидаги сувни бир-икки ... Шунинг учун ...

Шу ўринда бир савол туғилади: Давлат қабул комиссиясидаги ўртоқлар боғчани қабул қилиб олаётганларида қаёққа қарашган? Қурувчилар-чи? Нахотки улар ведомостга имзо чекиб, мукофот пули олишни виждонлари қабул қилган бўлса?!

Бизнингча улар «Алдагани бола яхши» деган қабилда иш тутишаётганга ўхшайдилар. Хўш, қани улар юнусободлик болаларни алдашар экан?

Т. ТОШЕВ,
«Тошкент оқшоми» нинг махсус мухбири.

∴

СУРАТДА: авария ҳолидаги боғча хоналари деворларининг чикк қилганини.

Ҳ. Мирзакаримов фотоси.

СИФАТГА — МУҲИМ ЭЪТИБОР

Партия, касаба союз, комсомол ташкилотлари вакиллари, ишлаб чиқариш корхоналарининг пешқадамлари шаҳар умумий овқатланиш бошқармаси партия-хўжалик активи йиғилишига тўпланишди.

—Умумий овқатланиш бошқармаси корхоналарининг аҳил коллективи ўтган йилги планни муддатидан илгари 23 декабрда бажаришди, планга ташқари 5 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилишди,— деди ўз докладида Ўзбекистон ССР савдо министрининг ўринбосари, Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети умумий овқатланиш бошқармасининг бошлиғи Р. Ю. Ўрозбоев.— Ленин район ошхоналар трестига қарашли электротехника заводи қошидаги 8, Киров район ошхоналар трестининг Ўзбекистон ССР Компартияси 50 йиллиги номидаги тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси қошидаги 7-ошхона коллективи юқори кўрсаткичларга эришди.

—Ана шундай ютуқларга эришиш билан бирга,— дейди доклад-чи,— ишимизда ҳали ҳам қал қилинмаган муаммолар ва камчиликлар мавжуд. Трестларда ишлаб чиқарилган кераk бўлган ярим тайёр маҳсулотлар миқдори товар обороти миқдоридан икки процент орқада қолмоқда. Сергели, Октябрь, Акмал Икромов, Киров район ошхоналар трестлари ишлаб чиқаришнинг планини тўлиқ бажармаган...

даги ярим тайёр маҳсулотлар билан савдо қилувчи магазинлар кўпайиб, рестораннинг ... Келажакда капитал маблағлар оқилона фойдаланиб, корхоналарнинг техник жиҳозлар билан тўла таъминлашга эришиш зарур.

Шуни айтиш керакки, ошхона, кафе, ресторанларни ярим тайёр маҳсулотлар билан таъминлаш ҳам яхши йўлга қўйилмаган. Объектларни ярим тайёр маҳсулотлар билан таъминловчи турувчи цехлар иши Ленин, Ҳамза, Сергели, Акмал Икромов ва Чилонзор районларида оқсамоқда.

Умумий овқатланиш корхоналарининг ўқув юртларида мунтазам ишлашини таъминлаш, янги ишлаб чиқариш формаларидан фойдаланиш, меҳнат унумдорлигини оширишга эътибор бериш зарур. Жуда кўплаб ўқув юртларидаги кечки курслари бўлимларида ўқийдиган студентларни овқат билан таъминлаш, комплекс овқат ва абонемент усулида овқатланишни яхши ташкил этилмаган.

Умумий овқатланиш корхоналаридаги илғор тажрибасини ўрганиш, ёдга соглашлаш ... ҳамма ерда ҳам намунали хизмат кўрсатилмаяпти. Бунинг учун ташаббус бўлиш, бу ишга сидқидилдан ёндошиш керак.

Ўн биринчи беш йилликнинг иккинчи йилида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг сифати янада ортади, савдо қоидаларини бузганларга нисбатан қаттиқ чоралар кўриш олиб борилади. Айниқса кадрларни танлаш ва уларни жой-жойига қўйиш, уларнинг профессионал малакасини ошириш катта аҳамият берилади.

Умумий овқатланиш корхонаси ишчилари 1982 йил учун социалистик мажбурият қабул қилишди. Йиллик товар оборот планини 27 декабрга бажаришга, пландан ташқари 2 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилишга ва уч минг квадрат метр ортиқ ўрнига умумий овқатланиш корхоналарини ишга туширишга аҳд қилишди.

Партия-хўжалик активи йиғилишида Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитетининг секретари В. Г. Халилов иштирок этди ва нутқ сўзлади.

Янги 5530 ўринли ошхона, кафе ва ресторанлар ишга туширилди. «Баҳор» ресторани, Ленин номли Хиёбондаги «Дилором» кафеси, Луначарский шоссеси ва Ш. Руставели кўчаси...

Актив ишида Ўзбекистон ССР савдо министрининг биринчи ўринбосари В. П. Виноградов қатнашди.

• ҚУРИЛИШ МАЙДОНЛАРИДА

ЯНА БИР МИКРОРАЙОН

БУГУН

Юнусободнинг Аҳмад Дониш кўчаси ва Тошкент—Москва темир йўли оралиғида янги СА—7 микрорайони қад ростламоқда. Микрорайонда 9 та тўрт қаватли уй-жой бинолари бошлаб юборилди.

Бу биноларда уй-жой қурилиш трестига қарашли 40-қурилиш бошқармасининг бу ердаги бунёдкорлари меҳнат қилмоқдалар. Улар шу кунларда қурилишда юбилей ... Бинокорлар Тошкентнинг 2 минг йиллик юбилейига Чорсу, «Марказ—18» кварталида ҳам янги объектлар қуришни мўлжаллашмоқдалар.

ЖАҲОН ОЙНАСИ

ТАСС МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

ҲИНДИСТОН ҲУКУМАТИНИНГ ПЛАНЛАРИ

ДЕҲЛИ. Қишлоқ хўжалик маҳсулоти ишлаб чиқаришини кўпайтириш бош министр И. Ганди олға сурган ва 20 банддан иборат бўлган янги программанинг ўртага қўйган асосий вазифаларини бирдир. Ҳиндистон мустақиллик йиллари мобайнида экономика шу муҳим тармоғини ривожлантиришда каттагина муваффақиятларга эришди. Давлат қишлоқ хўжалигини ривожлантириш учун йил сайин кўпроқ маблағ ажратмоқда. Ҳиндистонни социал-иқтисодий ривожлантиришнинг 1980—1985 йилларга мўлжалланган олтинчи беш йиллик планида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантиришга 125,4 миллиард рупия ажратилган.

Министр яна беш йилликнинг ўтган бирик йили айниқса муваффақиятли бўлди, деб айтди. Аҳоли шу давр ичида планда белгиланганидан анча кўп — 185 минган эвёд квартира олди. Бир йил ичида 110 мактаб ва 158 та спорт зали, шунингдек 7 минг ўринли болалар боғча ва яслилари қурилди.

Қишлоқ хўжалик министрлиги расмий вакилининг гапларига кўра, шу беш йилликда деҳқончиликни ривожлантириш суръатларини жадаллаштириш, турли қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ҳажмини кўпайтириш вазифаси қўйилган.

ЭКОНОМИКА КРИЗИСГА УЧРАДИ

КОПЕНГАГЕН. Ўтган йили Дания ташқи савдо балансидаги дефицит 8,6 миллиард кронани ташкил этди. Статистика бошқармасининг маълумотларига кўра, 1981 йилнинг ноябрь ойидагина шу кўрсаткич уни олдинги ойга нисбатан ҳар иккала бараварга кўпайиб 1,1 миллиард кронага етди.

Матбуот хабарларига кўра, 1981 йил мамлакатда 12 минг корхона банкрот бўлди. Бу давр ичида ... Бирин-чи навбатда бунга Дания экономикаси оғир аҳволда ... ҳамда «Ченнел» тоннели давлат ... сабаб бўлди.

СУРАТДА: Бирманинг Меймьо шаҳридаги марказий майдонида.

А. Андреев фотоси. (ТАСС).

ЖАҲОН ШАҲАРЛАРИ ВА ПОЙТАХТЛАРИДА

БЕРЛИН. Германия Демократик Республикасида қарийб 5 миллион аҳоли ўтган ўн йил мобайнида янги квартираларга кўчиб кирди, деди ГДР қурилиш министри Г. Юнкер «Нойес дойчланд» газетаси мухбири билан қилган суҳбатида.

Маҳаллий шароитга яхши мосланган Совет ва Чехословакия автобуслари кўплаб келтирилмоқда. Шаҳар жамоат транспорти ўтган йили 110 миллиондан кўп пассажир ташиди.

∴

АФИНА. Греция ҳукумати мамлакатнинг энг катта саноат марказларида ва биринчи навбатда пойтахтда экологик муҳитининг бўлганн иши билан кураш программасини қабул қилди.

Кейинги вақтларда шаҳарда кишиларнинг соғлиқ-саломатлиги учун хатарли бўлган моддалар тўпланаётганлиги аниқланди. Программада шаҳарда жойлашган саноат корхоналарида ишлаб чиқаришни кескин камайтириш, Афина марказида автомобиль транспорт ҳаракатини чеклаш каби қатор тадбирлар кўзда тутилган, шунингдек завод ва фабрикаларнинг мамлакатнинг тез орада заррарли пойтахт шаҳарларига кўчириш мажбур этилади.

∴

УЛАН-БАТОР. Монголия пойтахтида янги автобус маршрутлари очилди. Бу йўллар шаҳар марказини саноат районлари билан, ўтган йили минг-минглаб шаҳарликлар кўчиб кирган янги уй-жой массиви билан боғлади. Улан-Баторда жамоат транспортини ривожлантиришга катта эътибор берилмоқда.

∴

НЬЮ-ЙОРК. Қўшма Штатларнинг энг катта шаҳари Нью-Йорк жиддий молиявий қийинчиликларга дуч келди. 1983 молия йили учун шаҳар бюджети лойиҳаси шундан далолат бериб турибди. Лойиҳада 834 миллион доллар миқдорида дефицит кўрсатиб ўтилган. Шаҳар маъмурияти шу дефицитни қоплаш учун Нью-Йорк аҳолисига энг зарур коммунал хизматлар учун чиқимларни қисқартиришдан иборат одатдаги йўлни тутмоқдалар. «Уолл-стрит жорнэл» газетасининг таъкидлашича, бу қисқартиришлардан шаҳарликларнинг кўпчилик аҳолисига зарар кўради. Айни вақтда маҳаллий маъмурлар нью-йорклик йирик компанияларига солиқни анча кўпайтирмоқчи бўладилар. Улар бу ҳисобдан шаҳар бюджети дефицитини реал миқдорини қандай бўлса ҳам камайтирмоқчи. Мутахассисларнинг фикрича, шаҳар бюджетидаги дефицит шу молия йили 1 миллиард доллардан ошади.

ТУННЕЛЬ ҚУРИЛАДИ

ЛОНДОН. Англия компаниялари Ла-Манш бўғози остида транспорт туннели қурилишининг тобора янги-янги лойиҳаларини ҳукуматнинг кўриб чиқиши учун тақдим этмоқдалар. Англиядаги бир қанча қурилиш фирмалари консорциуми «Ченнел туннел девелопментс» таклиф этган мана шундай лойиҳаларнинг бирига мувофиқ 20 йил мобайнида Ла-Манш тагида диаметри 7 метрга борадиган туннель ётқизилади. Қурувчилар қарамабарам соҳилдан бирбирига қараб ҳаракат қила бошлайдилар. Лойиҳада Англия соҳилидаги Дуврда ва Франция соҳилидаги Каледа туннелга кириш йўлида йўллар тармоғини вужудга келтириш ҳам кўзда тутилган.

Бироқ матбуотнинг қайд этишича, «Ченнел туннел девелопментс» министри Д. Хауэлл кўриб чиққан иккинчи лойиҳалардан бири, холос, зотан айни шу лойиҳа қабул қилинишига ҳеч қандай кафолат йўқ.

Швейцариянинг Базель шаҳри марказида одатдан ташқари расмни кўриш мумкин (суратда). Унинг муаллифи Пьер Зангер шундай қилиб ўзининг уйи кўли бош бармоғи муҳрини абадийлаштирди. Бу «нодир» асар маҳаллий полиция участкаси бинисининг деворига чизилгани учун ҳам новаторнинг бу иши муҳокама тушундилар.

Кейстон — ТАСС фотоси.

УЛКАН КОРХОНА

ДЕҲЛИ. Ҳиндистоннинг яқин вақтларгача фақат тарихий ёдгорликлари билан машҳур бўлган қадимий Матхура шаҳри йирик индустриал марказга айланмоқда. У ерда Совет Иттифоқининг кўмаги билан мамлакатда энг йирик нефтни қайта ишлаш заводи қуриб битказилмоқда.

Нефть, химия саноати ва ўғит ишлаб чиқариш министрлигида ТАСС мухбирига айтишларича, ҳозир бу ерда асосий иш ҳажми бажарилди. Нефть ва нефть маҳсулотлари учун резервуарлар, иссиқлик, атмосфера ва вакуум колонналарининг монтаж қилиш вазифаси муваффақиятли ҳал этилди.

Завод ишга туширилгандан кейин ҳар йили олти миллион тоннадан ортиқ турли йилги, шунингдек химия саноати учун кўп ашё тайёрлаб беради.

«Нэшнл геральд» газетасининг ёзишича, Совет Иттифоқи билан ҳамкорлик мамлакатнинг нефть ва нефть маҳсулотлари билан таъминлаш проблемасини ҳал этишда муҳим роль ўйнайди. Ҳиндистоннинг қимматбаҳо ана шу хомашёни чет мамлакатлардан харид қилишини камайтиришга ёрдамлашади. Мамлакатда ҳозирнинг ўзидаёқ СССРнинг техникавий ва иқтисодий кўмаги Бараунидаги Койялида нефтни қайта ишлаш заводлари ишламоқда. Давлат нефть ва табиий газ комиссиясидаги совет мутахассисларининг ёрдамида ҳозир Ҳиндистонда нефть қазиб олишни ривожлантириш суръатларини жадаллаштиришни кўзда тутувчи комплекс программани амалга оширмоқда. Ассам, Трипура, Манипур штатларида қидирув ишлари активлаштирилмоқда. Камбей кўрфазидаги жуда катта конни ўзлаштириш ишлари алоҳида аҳамиятга эга. Бу конда нефть ва табиий газ запаслари борлигини совет геологлари аниқлашди. Ҳозирдаёқ конда ҳар йили 11 миллион тонна «қора олтин» қазиб олинмоқда.

«Тошкент оқшоми»да босилгандан кейин

«ПУЧ ЁНҒОҚ»

Шу сарлавҳа остида босилган материалда шаҳар кварталларида кабелларнинг эскирганлиги оқибатида чироқлар ўчиб қолишлари танқид қилинган эди.

Шаҳар электр тармоқлари корхонасидан олинган жавобда бу масалаларда иш олиб борилаётгани, материалда кўрсатилган кварталлардаги эса кабель узгартирилиб, электр энергияси билан таъминлаш нормал йўлга қўйилгани билдирилган.

«КЎЧАГА КИМ ҚАРАЙДИ»

Шу сарлавҳали материалда Киров районидаги айрим кўчалар ва маҳаллаларнинг санитария ҳолатига эътибор берилмаётгани танқид қилинган эди.

Район ободонлаштириш бошқармасидан олинган жавобда газета материали маҳалла комитетлари ва ЖЭК бошлиқлари иштирокида ўтказилган йиғилишда муҳокама этилгани ва кўчаларнинг санитария ҳолатини яхшилаш чоралари кўрилгани хабар қилинади.

«БЕКАТНИ УНУТАДИГАН АВТОБУСЛАР»

Кейинги пайтларда айрим автобуслар белгиланган бекатларда тўхтамай кетишлари газетада танқид қилинган эди.

Шаҳар пассажир автотранспортини ишлаб чиқариш бош бошқармасидан олинган жавобда бу нуқсон эътироф этилади. 43-«э» маршрутида шу қоидани бузган автобус шофёри Р. Нагимова виговор эълон қилинди. Машина мебель комбинати бекатида тўхтайдиган бўлди. Шунингдек барча шофёрлар ўртасида бу масалада иш олиб борилмоқда.

● Яхши хислат—гўзал фазилат

МУҲАББАТ ОТАШИ

Яхши эр-хотинда қалб иккита бўлса ҳам, истак битта. **Мигель СЕРВАНТЕС.**

Дунёда муҳаббат бор экан, қовушган икки дил, икки қалб бор экан, меҳригиёлик, меҳрибонлик, дилкашлик ҳеч қачон ўлмайди. Бир доно айтганидек, агар боғбон яхши бўлса, демак боғлар сўлмайди. Оилада икки дил бир-бирига муҳаббатли бўлса, бу оила завол топмайди, путраб кетмайди, бу оила яшнайди, бу оила камол топади. Шу ҳақда икки воқеани ҳикоя қилмоқчиман.

Биринчи воқеа: ёш боланинг беғубор кўзидек ёришиб тонг отди. Деразадан тушган сеҳрли бир ёруғлик уйни нурафшон этди. Лобархон тўсатдан уйғониб кетди. Лекин ўзини туш кўраётгандек бир ҳиссиётда сезди, деразадан тушаётган ёруғликка шаҳло кўзларини тикиб ётди. Лобархоннинг аъзойи-тани лов-лов ёнар, ҳарорати баланд эди.

—Ё пирай, менга... менга нима бўлди?—ўйлади у туриб ўтираркан.— Нега иситмам чиқиб кетди...—Лобархон иситманинг зўрлигидан ҳансиради.

Ўрнидан тураман деди-ю, гандираклаб деворни ушлаб қолди.

— Одилжон ака, ҳой Одилжон ака, — илтижо билан у нариги хонада ётган турмуш ўртоғини чақирди.

Хотинининг мискин овозини эшитган Одилжон ҳовлиқиб чиқди:

— Ҳа, азизим, нима бўлди, нима бўлди?

Қўлига бошини суяб турган Лобархон энтикиб-энтикиб гапирди.

— Вой... иситмам чиқиб кетибди... мени суянг... Ваннага олиб боринг...

Одилжоннинг ранги «қув» ўчиб кетди, қўрқиб кетди:

— Ётинг, юз ювишингизга сувни шу ерга олиб келаман...—Одилжон тезда хотинининг белидан маҳкам тутди. — Нима бўлди, кеча туппа-тузук эдингиз-ку, Лобар.

— Билмадим..., — ҳолсизгина бош чайқади Лобархон, —ўзи кечаям этим увишиб турувди... Беш-олти кундан бери қувватим ҳам йўқ...

Одилжон дил-дилидан куйиниб кетди. Хотини юз-қўлини ювиб келиши билан ўринга ётқизиб, устига лола гулли адёлни ёпди, иссиқ лимонли чой ичирди. Кейин поликлиникага телефон қилиб, участка врачини чақирди.

Шифокор келгунча Одилжон диван-каравот олдига стул қўйиб, Лобархон билан гаплашиб ўтирди:

—Ҳозир врач келади... Пенцилин ҳам бор. Укол қилса иссиғингиз ҳам тушиб қоладилар... Қўрқманг, тузалиб кетасиз... Мен бугун ишга бормайман... Сизга ўзим қарийман...

Одилжон хотинининг юзларини силади, манглайинга кафтини босди: жуда қайноқ, иссиғи қўлини куйдиради-я! Нима қилсайкин? Врач ҳам тезроқ кела қолса бўлмайдими?.. Қара, Лобарнинг рангига қара! Сарғайиб кетибди, териси зарғалдоқ шафтолига ўхшайди? Нега бунақа?.. Яна тез-тез йўталяпти... Ўпкаси шамоллаб қолибди шекилли... Энди нима қиламан? Ишқилиб бахтимга, қизи Дилбарнинг, ўғли Қодирнинг бахтига омон бўлсин, тузалиб кетсин-да... Лобар ўзи шунақа! Иш деса томдан ташлайди. Фабрикада илғор тўқувчиман деб, ҳеч дам олишни билмайди... Мана, ниҳоят касал уни енгди... Йўқ, Лобар тузалиб кетади.

Эшик қўнғироғи «пилим-пум» қилиб жиринглади. Одилжон югуриб бориб ҳалқани тушириб, эшикни очди.

— Келинг, дўхтир, барака топинг.

Врач Лобархонни обдан текширди, кейин шундай хулоса чиқарди:

— Зотилжам бўлиб қолибдилар... Ўпка икки томондан шамоллаган... Бунинг устига анемия — камқонлик ҳам бор... Ҳеч гап эмас, тезда касалхонага ётқизиш керак.

Врач Лобархонга укол қилиб, касалхонага ҳам ўзи жойлашини айтиб кетди.

Одилжон ўйлаб қолди: тўхта, камқонликка нима даво эди. Ҳа, бир синглиси шунақа анемия бўлганида жигар қовуриб беришган эди, тезда тузалиб кетган эди...

Қизи Дилбархон уйғониб чиқди, кейин ўғли Қодир кириб келди. Опажониси касал бўлиб қолганига куйинишди.

—Сизлар бугун уйда бўлиб турингл ар, мен ҳам институтга бормайман, телефон қилиб айтиб қўйдим. Ҳозир мен бозорга тушиб чиқаман.

Одилжон шоша-пиша кийинди-ю, бозорга чопди. Бир кило қўй жигари, ярим кило карт думба, оқ пиёз олиб чиқди. Тезда газни ёқди-ю, жигар билан думбани қовуриб, кокила қилиб тўғралган пиёзга кўмиб дамлади. Бу орада Лобархоннинг иссиғи анча тушди. Одилжон буғ тараб турган, бири жигар, бири думба қозон кабобни сузиб, хотинининг олдига қўйди.

— Олинг, азизим, зўрлаб бўлса ҳам енг, касални яхши овқат енгади...

Лобархон истар-истамас жигардан уч-тўрттагина еди. Одилжон иссиқ чой тутди. Эрининг меҳрибонлигидан Лобархон кўзига ёш олди:

— Барака топинг, бахтимга сиз боракансиз.

— Нега кўзингизга ёш олдингиз, —деди Одилжон ҳайратда, — йиғлайдиган ҳеч гап йўқ-ку... Албатта тузалиб кетасиз.

— Ё... ўзим... — деди кўз ёшини артиб.

Тушдан кейин Лобархонни «Тез ёрдам» машинаси 16-шаҳар касалхонасига олиб кетди. Одилжоннинг назарида уй ҳамма кўчиб кетгандек ҳувиллаб, мўлтираб қолди, жигар кабоб ликопчада совиб, қотиб қолди.

Лобархон касалхонада бир ой ётди. Одилжон, қизи Дилбар, ўғли Қодиржон ҳар куни у-бу нарса олиб уни кўргани боришарди.

Инсон меҳри, ширин забони жонга қувват экан. Одилжоннинг муҳаббат оташи, болаларининг меҳри- ғамхўрлиги Лобархонга умид бағишлади, қалбига қувват берди, шифокорларнинг дори-дармони эм бўлиб, тузалиб кетди. Назаримда, ана шу оддийгина воқеада яхши оиланинг лоладек ловиллаб турган чин муҳаббати кўриниб кетди. Буни эшитганлар севиниб, гўё муродига етди.

Иккинчи воқеа: мен бу хунук ҳолни эски маҳалламизда кўрганман.

Оилада Рустамжон ҳам, хотини Ойниса ҳам ҳеч чиқишолмай, ит-мушукдек доим қирпичоқ бўлишар эди.

Бир куни Ойниса опа бетоб бўлиб қолди:

— Ҳай эр, сиз ҳам одамга ўхшаб менга қарасангиз бўлмайдими? Дўхтир чақиринг, дори-дармон топиб келинг...

— Оёғинг бор, дўхтирга ўзинг бор... Эсингдами, ҳов бирда мен грипп бўлганимда, худонинг зорини қилганимда мастава қилиб бермай, акангни туғилган кунига кетгансан... Ўшани ўлганимда ҳам эсимдан чиқармайман... Ҳар кимнинг гўри бошқа... Касал бўлдингми, дардингни ўзинг торт!..

— Худоё басир бўлинг, ювган-тараганимни билмаган бўлсангиз тил тортмай ўлинг!.. Худоё овозингизни ер тагидан эшитай!..

Ана оила, ана эр-хотинчилик, ана бир-бирига оқибат! Шу ҳам муомала, шу ҳам инсонийлик бўлдими?

Бу оилада доим шундай эди. Болалар ҳам улардан ўрнак олишарди. Укалари қоқилиб йиқилса, силаб-сийпалаб турғазиш ўрнига, «нега кийимингни кир қилдинг?» деб дўппослашарди.

Икки оиладаги икки хил манзара мени ўйлатиб қўйди. Нимага ўхшатсам экан? Ҳа, ўйладим, биринчи оила гулу-гулзор, иккинчиси эса тикону тиконзорни эслатади. Гулзорда яшаган ҳам, тиконзорда яшаган ҳам яшайди. Лекин гулзор оилада хушнуд, бахтиёр яшаб, ҳаёт лаззатини тотишга нима етсин!

Муҳаббат оташи қалбларни иситса, оилада доим қуёш порлаб тургандек бўлади.

Саида ЙЎЛДОШЕВА.

КЎНГИЛ

Бола қалбини гоҳида тушунмай хатоларга йўл қўямиз.

Мен сизларга ҳикоя қилаётган бу воқеа қишки имтиҳонлар тугаб, биз илк педагогик практикага чиққанимизда, шаҳримиздаги 65-ўрта мактабда бўлиб ўтган эди.

Методистимиз эртага 5-синфга дарс беришимни айтганида мен севиниб кетдим. Бу синф ўқувчиларининг психологияси, қизиқиши, ёқимтойлиги мени шод этганди.

Эртаси куни дарсга кирганимда, ажаб бир ҳолга дуч келдим. Олдинги партада ўтирадиган Тоҳир исмли бола орқа томонда ғамгин хаёл сурарди. Дарс давомида Тоҳир ҳеч ким билан суҳбатлашмай дафтардан кўз узмасдан ўтирар, саволларга ҳам поймапой жавоб берарди. Унинг бу ҳолати мени ажаблантирди. Дарс тугагач, Тоҳир билан суҳбатлашиш учун олиб қолдим.

— Кеча уйимизда менинг туғилган куним нишонланди, — деди Тоҳир ўйчан. — Бу кунни жуда орзиқиб кутгандим... Бу сафарги туғилганимни нишонлаш негадир ҳар йилгидек эмас, балки бошқачароқ ўтадиган туюларди. Мен эрта тонгда севинч билан уйғондим. Ойим бу вақтда сомса ёпар, опам ошга сабзи тайёрлаётган эди. Эрталабки нонуштадан кейин уйда бекор тентираб юрдим. Онам буни кўриб, «бундай лақиллаб юргандан кўра, кўчада ўйнаб келсанг яхши бўлармиди» деди. Кўчага чиқиб, Нодирни кўриб қолдим.

—Нодир, бугун менинг туғилган куним, —дедим. У менга бир нафас боқиб: «Ростданми? Ундай бўлса табриклайман!» —деди ва йўлида давом этди.

Уйга қайтиб келганимда, ойим билан адам менга пальто совға қилишди. Яхши пальто эди, аммо совға кутилмаган нарса бўлиши керак. Пальтони туғилган куним бўлмаса ҳам сотиб олиб беришарди, чунки пальтом эскириб қолган эди, мен буни билардим.

Оқшом тушиб меҳмонлар ташриф буюришди — уларнинг барчаси ойим ва адамнинг таниш-билишлари эди. Меҳмонлар ярим тунгача ўтиришди. Мени эса ухлашга ётишимни буюришди. Шундан сўнг, ухлаб қолибман. Туғилган куним ҳам ўтиб кетибди.

Боланинг кўзларидан ёш томчилари узун чизиқ чизиб, оқиб тушарди. Бу вақтда мен бола қалбини ойнадек кўриб турардим. Бугун тарбиявий соат борлигини эсладим.

Ҳамма ўқувчилар тарбиявий соатга жам бўлишгач, мен: «Болалар, Тоҳирни туғилган куни билан қутлаш керак! Қани биринчи ким уни қутламоқчи» деганимда, барча ўқувчилар «Мен! мен!» дея қўл кўтаришди. Тоҳирни қутлаш учун кўп ўртоқлари сўзга чиқишди.

Ниҳоят, кутилмаганда Тоҳирнинг ўзи гапирмоқчи бўлди. Унга сўз берганимизда ҳаяжонини босолмай, сўзлай бошлади:

—Раҳмат сизларга! Минг раҳмат!

Кўзларида севинчдан ёш қалқиб турарди. Эртаси куни ҳам дарсга кириб, уни кузатдим. У энди кечагидек ғамгин эмас, балки чеҳрасида табассум балқиб турарди.

Унинг қалбига йўл топганимиздан ҳаммамиз хурсанд эдик.

Н. ХУДОЙҚУЛОВ.

ҲИКМАТ — БИР ҲОВУЧ ОЛТИН

ОДОБЛИ БЎЛИНГ

⊙ Ҳамманинг ҳам ўзига яраша ташвиши бўлади. Шулар ҳақида гапирар экансан, ўз жовважон уйингдаги ғам ва ташвишлар ҳақида гапираётганингни унутма!

⊙ Қонун-қоидаларга, интизом ва тартибларга, социалистик жамият нормаларига итоат қилишга ўрган!

⊙ Ёшликдан берган сўзингда туришга, қасамёдингга содиқ бўлишга ўрган. Сўзингда туришинг шахсий шарафингдир.

⊙ Отанг ва онанг сенга ҳаёт бахш этишди ва сенинг бахтинг учун яшаяпти. Уларнинг сиҳат-саломатлиги ва оромини эҳтиёт қил. Ҳеч қачон уларнинг дилига озор берма!

⊙ Сенинг меҳнатсеварлигинг, ўқишдаги, ишдаги муваффақиятларинг ота-онанг учун энг катта бахтдир.

⊙ Ота-онангни сира алдама. Уларга маъқул бўлмаган ишни қилма. Ўғил ва қизнинг чинакам эркинлиги ота-она сўзларига итоаткорлигидадир.

⊙ Биринчи маошингни олдингми, онангга, отангга, бувингга совға ол. Бу уларга бўлган миннатдорчилигинг ифодаси бўлади.

⊙ Номусингни ёшликдан сақла. Енгил-елпилик қилиб, ўз қалбинг кўрини ҳаммага очаверма.

⊙ Оила қуришдан аввал, ўзингни текшириб кўр, оила қуришга тайёрмисан: феъл-атворингда бағритошлик, ялқовлик йўқми?

О. КАРИМОВА тайёрлаган.

Пойтахтимизнинг Собир Раҳимов районидаги 28-мактабда интернационал дўстлик клуби муваффақиятли иш олиб боряпти. Клуб аъзолари республикамиз олий ўқув юртларида таълим олаётган чет эллик ёшлар билан тез-тез мароқли учрашувлар ўтказиб турибди.

СУРАТДА: Куба, Конго ва Панамадан келиб шаҳримизда ўқиётган бир группа ёшлар мактабдаги учрашув чоғида.

Х. Мирзакаримов фотоси.

БИЛАСИЗМИ?

АЖОЙИБ ХОТИРАЛИ КИШИЛАР

Тарихшуносликдан маълум бўлишича, машҳур Цезарь ва Искандар Зулқарнайн ўз лашкар солдатларидан 30 минг кишининг ҳар бирини юзига қараб танир ва исмини билар экан.

∴ ∴ ∴

Италиялик кардинал Жузуппе Меццофанти 57 тилни билар ва бемалол сўзлашган.

* * *

Инглиз ёзувчиси Чарльз Диккенс «Давид Копперфельд» деган икки томлик романни ёд билар эди.

* * *

Академик А. Ф. Иоффе логарифмлар жадвалидан ёдаки фойдаланар экан.

КИМ БЎЛСАМ ЭКАН?

ҲУНАР— БАХТ КАЛИТИ

Мамлакатимизда ёшларнинг ўзлари истаган касб-ҳунарни эгаллашлари ва катта ҳаёт йўлига чиқиб олишлари учун барча шароитлар муҳайё. Ҳозир биргина Киров районида еттига ўрта-ҳунар-техника билим юртлари, битта мактабларaро ишлаб чиқариш ўқув комбинати ишлаяпти, буларда етти мингдан зиёд ўғил-қиз элликдан ортиқ ҳунарни ўрганяпти. Шулардан бири Юнусобод массивида, муҳташам бинога жойлашган 129-ўрта ҳунар-техника билим юртидир. Бу билим юрти ўнинчи беш йиллик натижаларига кўра, энг намунали таълим-тарбия, сиёсий-ғоявий ишлар яхши йўлга қўйилган ҳунар масканидир.

Дарҳақиқат, билим юртига кириб борар экансиз, узун йўлкалар чеккасига чиройли қилиб турли шиорлар ёзиб қўйилган. Заллар ёшларни меҳнатсеварликка чақирувчи турли деворий газеталар, плакатлар билан безатилган. Ҳовли, билим юрти коридорлари, ўқув хоналари ниҳоятда саромжон-саришта.

Янги йил арафасида билим юртида янги ишлаб чиқариш лабораторияси ва педагогик кабинет ташкил этилиб, бунда илғор тажрибалар алмаштириш назарда тутилди. Бу икки кабинетни техника воситалари, кўргазмали қуроллар билан тўлиқ жиҳозлаш учун 48 минг сўм маблағ сарфланди.

Билим юрти ҳали ёш бўлишига қарамай, 2200 дан ортиқ ёш мутахассислар етказиб берди. У йилдан-йилга кенгайиб бормоқда. Беш йил муқаддам 315 бола ҳунар ўрганган бўлса, ҳозир 1087 ўғил-қиз билим ва ҳунар эгаллаяпти.

Ёшларга 66 тажрибали ўқитувчи назарий ва амалий кўникмалар беришмоқда. Булардан 43 таси ишлаб чиқариш мастерларидир.

— Ўз касбининг усталари, ёшларнинг меҳрибон устозлари сифатида ишлаб чиқариш мастерларидан М. Мирраҳимова, Е. И. Аношкин, М. Одилхўжаев, К. Обидовaларни ўрнак қилиб кўрсатиш мумкин, — дейди билим юрти директори Илҳом Саъдиев. Куни-кеча бу йил битирадиган 530 ўғил-қиз, қандолатчилик, пазандалик, интуристларга официант, озиқ-овқат сотувчилари билим юртида олган назарий билимларини амалиётда аъло даражада синовдан ўтказдилар. Бу эса, ёшларнинг севиб касб ўрганаётганликларидан далолат беради.

Янги ўқув йилидан тўртта электрлаштирилган лингофон кабинети янада бойитилиб, 500 дан ортиқ ёшлар қабул қилинади.

С. СУЛТОНОВ.

Ҳамза номли Ленин орденли Ўзбек Давлат академик драма театри ижодий коллективи Машраб Бобоев асари асосида «Гурунг» спектаклини саҳналаштирди.

СУРАТДА: ана шу спектаклдан саҳна.

С. Маҳкамов фотоси.

КИТОБХОН КИТОБ ҲАҚИДА

ЎСМИРЛАРНИНГ ҚАЙНОҚ НАФАСИ

Ўсмирлар ҳаёти ҳақида адабиётда кўп асарлар яратилган. Зотан, бу давр инсоннинг ранг-ин воқеаларга бой, кўҳна дунёни англаш: эртани ўйлаш, халққа, Ватанга меҳр қўйиш ва юракларда муҳаббатнинг уйғониш даври бўлади. Бу даврда киши бир-бирини яхши англай бошлайди. Яхшилик ва ёмонлик нималардан иборат эканлигини чуқур тушуна билади.

Ёзувчи Тўлқиннинг «Севара» номли насрдаги янги китобида ўсмирлар ҳаёти лирик бўёқларга бой тарзда очиб берилган. Китобга ёзувчининг «Севара» номли повести ва бир қанча ҳикоялари кирган. Уларда поклик, ҳалоллик, дўстлик каби муқаддас туйғулар акс этган.

Муаллиф китобда инсоннинг ўз бахти сари интилишларини ва бу йўлда ғовларга дуч келиш ҳолларини бадиий ифодалашга уринган.

Қисса қаҳрамонлари ҳаёт остонасида турган ўнинчи синф битирувчиларидир. Улар Равшан, Анвар, Юсуф, Камол ва Севара, Соҳиба, Зуҳра. Асар бош қаҳрамони — Равшан тилидан ҳикоя қилиб берилади.

Равшан ўнинчи синфни битиргач, колхозда қолиб ер ўзлаштириш ташаббусини кўтаради. Унинг ташаббуси билан кўп синфдошлар йиғилиб, бир бригада ташкил қиладилар. Бригадага сардор қилиб Партизан амакини сайлайдилар. Улар ҳунар ўрганишдан ҳам четда қолмай, Партизан амакидан тракторчиликни ўрганадилар. Ўзлари ер ҳайдаб, тошлоқ ерни боғроғга айлантирадилар. Бироқ улар орасида енгилроқ йўл билан ҳаёт кечиришни ўйловчилар ҳам топилади. У Комилдир. У отасининг таниши ёрдамида институтга кириб олади. Ўртоқларига муомалани ўзгартириб юборади. Равшан тракторда ер ҳайдаётганда унинг олдига Комил келади. У Севарани домласи Нормат Бердиевич яхши кўриб қолганлигини, Севараларникига совчи қўяётганлигини айтади. Комил домласини кўкларга кўтариб, Равшанни эса камситади.

Чин муҳаббат ўсмир ёшда туғилади. Бу ёшдаги севги пок ва беғубор бўлади. Повесть марказида Равшан билан Севара муҳаббати туради. Бироқ, уларнинг беғубор муҳаббати орасига тўсиқлар тушади.

Севаранинг дадаси Равшанни ёқтирмайди. Уни бир неча марта «яланғоёқ» дея ҳақоратлайди. Яна бир ғов — домла Нормат Бердиевичнинг Севарага уйланиш ҳаракатидир. Бироқ Равшан ва Севара ўз аҳдида қатъий турадилар.

Хуллас, ёзувчи қиссада бахт ўз-ўзидан келавермайди, унинг йўлида кўп ғовлар, чигалликлар бор, уларни енгиб ўтиш керак, деган ғояни илгари суради.

Афсуски асарда ёшлар ҳаётидаги фожиалар ва муҳаббат йўлидаги қийинчиликлар анча енгил ҳал этилган. Қаҳрамон тўқнашувларининг ички мазмуни, психологик анализ, ижтимоий сабаб-оқибатларн и н г мантиқий йўналиши бутун мураккабликлари билан чуқур ёритилмаган. Севара образи бироз хира бўлиб қолган.

Китобдаги бир қанча ҳикояларда ҳам одам ва одамгарчилик, севги ва оила тўғрисида ҳикоя қилинади. Жумладан, «Ота кийик» номли жажжигина ҳикояда яхшиликка миннатдорчилик ва меҳр билан жавоб қайтариш ғояси образли тарзда ифода этилади.

Тўпламда а й р и м ишончсизроқ ҳикоялар ҳам бор. «Тузоқ» номли ҳикоя бирмунча сохтароқ кўринади. Қаҳрамонлар тақдиридаги ўзгаришлар чуқур мантиқий далилланса, яхши бўлар эди. Шунга қарамай Тўлқиннинг ўсмирларнинг қайноқ нафаси уфуриб турган «Севара» номли тўплами унинг прозада ҳам бемалол ижод қилиши мумкинлигидан далолат бериб турибди.

Тўхсунали УСМОНОВ, Абдувоҳид ВАҲОБОВ.

● *Сўз тагида—сўз бор*

ШЕВАЛАР ТИЛГА КИРГАНДА

Халқ шеваларида сақланиб келаётган кўплаб диалектал сўзлар борки, ҳозирги замон ўзбек адабий тилида учрамайди. Улар адабий тил лексик составига ўзлашганича йўқ. Бу сўзларнинг аксарият кўпчилиги шакл жиҳатдан адабий тилда учраса-да, уларнинг англатган маънолари фақат шевалар учунгина характерлидир. Бундай диалектал сўзларнинг маъноларини шарҳласак, юқоридаги фикримиз ойдинлашган бўла ди.

Севачўп (Бағдод, Ёзёвон) —баланд бўлиб ўсадиган ёввойи қамиш: ўғлим талага борсангиз беш-олтита севачўп ола келинг, эски пахталарди отамиз.

Сайпа (Қараштол, Бағдод) — қалин қоғозларни кесишда ишлатиладиган пичоқ: пошқаға қўйиладихон қоғозди сайпа минан кессанг осорроқ бўлади.

Сакалай (Мингдон, Чимён)— нон ва чаваси ясашда ишлатиладиган тахтача: сакалай бўлмаса ясаган нониз тўнтағ бўп қолади—эгри-бугри бўп.

Сақина (Писоқ, Ўқчи) —баҳор мавсумида қизлар тақадиган сочпопук:, шони қизижида таранг бўп сақиналарди тахвалип кетаятурганакан, апандидиям бурчейдан чиқиб гап отипти... (Ўқчи).

Саланга (Марайим) —соя, салқин: 1. Зулпи яқиннан бақа ўз салангасидан қўрқадиғон бўп қолди. 2. Шунақаям дашаканки, бирар жойда саланга йўқ. Бу сўз ҳозирги адабий тилда кўланка шаклида мавжуд.

Саласўвил (Тўрақул, Чирмоч, Сойгузар) — онда-сонда: одамларди сайласўвил бўлгани аждарга унча мақул чушмапти. ... (Чирмоч).

Санадаража (Каттақишлоқ, Мўён)—эски уйларнинг ҳужжати: шу тўпалонда апандиям ота-бобосидан қоған уйди сандаражасини оваганакан, уни жаҳли минан қозини пешанасига ёпиштирип қўйипти (Каттақишлоқ).

Саланг (Қорақалпоқ, Топдиқсарой, Қирғизқишлоқ) —лақма, вайсақи: бахтан биттаси саланглих қип турғанакан, бошқаси ахтан кеп тўхлини ап кетипти. Бу сўз қирғиз тилида салан формасида келади.

Сангоб (Заркент. Акбаробод) — тери ошлашда фойдаланиладиган чуқурча. Ер қазиб чуқурлангач, терини ўша ерга ташлаб ачитилади: олдиллари биз терига охакти аралаштирип уни сув ман ҳўллап, сангопта ачитип, тозалардик. Энди техника ўсиб кетти (Найманча).

Санна (Ғиштон, Қийқи, Карнайчи) — вайсаш, жавраш: жида кўп саннадиста, боринг кирип кетинг.

Саннаҳум (Ғиштмон, Хўжалар, Карнайчи) — «жуда ҳам кўп», деган маънода қўлланади: би йил олмалар саннаҳум бўлп моллаям емаяпти.

Сапуқ (Бегимжонтепа)— совуб қолган туппа ош: гунейи кўп одамга бир каса сапуқ ичиссангиз қорин овриғига учратади, овзини очиб турип бир пийла иссихти (угра оши) қуйиб юварсангиз, ана ишти кўринг энди.

Сарафта (Найманбўстон, Қашқар, Уялик, Санавот) — қиз тўйидан уч кун олдин куёв томонидан бериладиган зиёфат-тўй: ҳазир аслини оганда ука, сарафта беришам йўқатилиши керей, буям ортихча.

Сарак (Қува, Қувасой, Аввал, Водил, Новкент) — Қайрантоғда буғдай ўрими бўпти, дейилса басиди, ўша куни қопларди кўтарип саракка жўналарди.

Ҳ. УЗОҚОВ,
филология фанлари кандидати, доцент.

ТО Справкалар бюроси

ХАТЛАРГА ЖАВОБ БЕРАМИЗ

Б. АҲМЕДОВ: Мен қурилиш техникумининг сиртқи бўлимига ўқишга кирганман. Шу боисдан мени бизга ўхшаш ўқувчиларга имтиҳон сессиялари пайтида қанча муддатга отпуска берилиши ва қандай ҳақ тўланиши тўғрисидаги маълумот қизиқтиради. Илтимосимни бажо келтирсангиз.

Жавоб: Олий ва ўрта махсус ўқув юртларининг сиртқи бўлимларида муваффақиятли ўқиётган биринчи ва иккинчи курсларнинг ўқувчиларига зачёт ва имтиҳонларни топшириш пайтида, лаборатория ишларини бажаришлари учун ҳар йили 30 календарь куни миқдорида отпуска берилади. Учинчи курсдан бошлаб эса ўқувчиларга 40 календарь куни миқдорида отпуска берилади. Шуни таъкидлаш кераки, кечки техникумларнинг биринчи ва иккинчи курслари ўқувчилари учун шундай отпускаларнинг давомийлиги 10 календарь кунидан иборат бўлади. Учинчи ва шундан кейинги курсларда таҳсил кўраётган кечки техникумларнинг ўқувчиларига 20 календарь куни миқдорида отпуска берилади.

Ўқув отпускаси пайти учун сақланадиган иш ҳақи ҳар йили бериладиган отпускалар тартиби асосида ҳисобланади, лекин бу сумма ойига 80 сўмдан ошмаслиги керак.

∴ ∴ ∴

Ш. НЕЪМАТОВ: Бизга бир масалада маълумот берсангиз: шаҳримизда суворовчилар билим юрти борми?

Жавоб: Бундай билим юрти Тошкент шаҳрида йўқ. Лекин суворовчилар билим юрти мамлакатимизнинг бошқа шаҳарларида мавжуд. Ана шу билим юртларига қабул шартларини билмоқчи бўлсангиз ўзингиз истиқомат қилиб турган район ҳарбий комиссариатига учрашишингизни маслаҳат берамиз. Шу ерда Сизга батафсил маълумотларни беришади.

∴ ∴ ∴

Р. ҲУСАИНОВ: Айтингчи, Улуғ Ватан уруши инвалидлари санаторий путевкаларини олишдан бош тортган ҳолларида унинг пулини олишлари мумкинми?

Жавоб: Ҳа, мумкин. СССР Министрлар Советининг 1981 йилнинг 23 февралидаги «Улуғ Ватан уруши инвалидлари ва ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг оилаларига имтиёзлар тўғрисидаги Низомни тасдиқлаш ҳақида»ги қарорига мувофиқ Улуғ Ватан урушининг биринчи группа инвалидларига уларнинг хоҳишларига биноан санаторий ёки дам олиш уйига бериладиган путёвкалар ўрнига икки йилда бир марта 80 сўм ҳажмида пул компенсацияси берилиши кўзда тутилган.

∴ ∴ ∴

П. ЗАРИПОВА: Шаҳримизда кийимларни химиявий йўл билан бўяб берадиган пунктлар қаерда жойлашган?

Жавоб: Шаҳримизнинг Западная кўчасидаги 1-уйда «Химчистка» фабрикаси жойлашган. Сиз ана шу ерга мурожаат қилиб кийимларни ўзингиз хоҳлаган рангга бўяттириб олишингиз мумкин.

∴ ∴ ∴

Д. ИМОМОВА: Дазмоллар ва электр плиталар бузилиб қолганда уларни тузаттириш учун қаерга мурожаат қилсак бўлади?

Жавоб: Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети маиший хизмат кўрсатиш бошқармасига қарашли «Металлобитремонт» комбинатининг шаҳримизнинг деярли барча бозорлари территориясида ҳар хил ремонт ишларини бажарадиган устахоналар жойлашган. Бинобарин, уйингизда бузилиб ётган дазмол ва электр плиталари бор экан, ана шу устахоналарга мурожаат қилишингиз мумкин.

ФАН ВА ТЕХНИКА ИЗЛАНИШЛАРИ, КАШФИЁТЛАРИ

МЕТАЛЛ ҚАЙНОҚ СУВДА ҚАТТИҚЛАШАДИ

Металлар юзининг физик хоссаларини ўзгартириш учун қайнаётган сувда фойдаланиш мумкинлиги кимнинг хаёлига келибди, дейсиз. Лекин Рига политехника институтининг олимлари айни шундай ғояни ўртага қўйиб, уни муваффақият билан амалга оширдилар. Микротермоциклаш деб аталган технология олий мактабнинг иссиқлик энергетикаси кафедрасида вужудга келди.

Тадқиқотларнинг кўрсатишича, қайнаётган сув юзининг буғ пуфакча вужудга келаётган ҳар бир нуқтаси бирдан иссиқ чиқариб, бир неча градус совийди. Секунднинг юздан ёки юз мингдан бир неча улушигача давом қилувчи узлуксиз температура ўзгаришлари термик зўриқиш вужудга келтиради ва атом-молекуляр даражасидаги ўзгаришларни келтириб чиқаради. Натижада металл юпқа сирти қатламининг қаттиқлиги ортдаи. Уни шу йўл билан 30—45 процент ошириш мумкин бўлади. Машина ва механизм деталларининг едирилишга чидамлилигини ошириш учун шу кифоя қилади.

Сувни эмас, балки баъзи химиявий таркиблар қайнатилса қаттиқлиги пасайган ва металлни дарз ҳосил бўлишидан сақлайдиган қобиқни ҳам вужудга келтириш мумкин. Олинадиган самара қандай суюқлик танланганлигига ва жараённинг давоматига кўп жиҳатдан боғлиқ бўлади. Бундан ташқари микротехноциклаш материал пластиклигинигина эмас, шу билан бирга материал юзининг иссиқлик ва электр хоссаларини ҳам бошқаришга имкон беради. Пўлат, чўян, мис, бронза, жез, дюралюминий билан олиб борилган экспериментлар шуни исбот қилди.

С. ШПУНГИН,
ТАСС мухбири.

ПУЛНИ ҲАМ ИНСОН ЯРАТГАН

Қарангки, металл танга — чақалар ва қоғоз пуллар зарб этилгунга қадар турли мамлакатларда бозор-ўчар, олди-сотди ишлари овқатларга солинадиган масаллиқлар воситаси билан амалга оширилган. Буни биз тарихий китоблардан, археологик қазилмалардан, сайёҳларнинг эсдаликларидан, халқ оғзаки ижодидан ҳамда тилимизда сақланган атама ва иборалардан билиб оламиз.

Археолог олимлар қадимда Новгород шаҳрининг тарихини ўрганиш мақсадида қазув ишлари олиб борар эдилар. Қайин дарахтининг пўстлоғига ёзилган аллақандай хатларни топиб оладилар. Топилма XIII асрга оид бўлиб, ўша даврда қоғоз ва металл пуллар муомалага киритилган бўлишига қарамай, қадимги удумга кўра бозорларда нарҳи-навони белгиловчи эталон сифатида лосось балиғидан фойдаланилган экан. Балиқ «пул» тез айнийдиган бўлгани учун, айниқса, ёз пайтларида бозорга бориб шўр балиқ билан хоҳлаган нарсани харид қилиш мумкин бўлган. Исландияда ҳам хўжаликнинг асосий тармоғи балиқчилик ҳисобланади. Қадим даврларда балиқ ови машаққатли бўлганлиги масаллиқнинг қадрини ошириб юборган. Шу сабабли бу мамлакатда ўртача катталикдаги треска балиғи «пул» бирлиги вазифасини ўтаган.

Ўрта асрларда Цейлон (Шриланка), Ява оролларига ва Ҳиндистон мамлакатига қатнаб юрган савдогарларни «пул қопи» деб эмас, балки «мурч қопи» деб атаганлар. Чунки ўша кезларда мурч тилла каби қадрли бўлган ва бир қоп мурчга эга бўлган киши бой ҳисобланган. Мурч «пуллар» қадимда Перу ва Боливияда ҳам амалда бўлганлиги тўғрисида маълумотлар бор.

Мексикада то XVI асргача ловия ҳамда какао дони «пул» вазифасини ўтаган.

Бир вақтлар араб саҳроларида кўчманчилар учун пул вазифасини хурмо меваси ўтаган. Сувсиз саҳроларда ўсадиган бирдан-бир мева ҳам шу бўлганлигидан у қадрланган.

Монголияда ўрта асрларда бир бўлак тахта чойга битта қўй ёки эчки, ёхуд иккита тери ё битта кигиз алмаштириш мумкин бўлган. Бу ҳолни Марко Поло ўз саёҳатномасида қайд қилиб ўтади.

Улуғ рус олими М. В. Ломоносов асарларида туз тўғрисида қизиқарли фактлар айтиб ўтилади. Шулардан бири: Эфиопияда муштдай-муштдай тўрт бўлак тузга битта қулни алмаштирилиши айтилади. Бу воқеа олим яшаган XVIII асрнинг ўрталарига тўғри келади. Тузнинг пул вазифасини ўтаганлигини академик А. Е. Ферсман ҳам тасдиқлайди. Унинг ёзишича, Африка қитъасининг туз танқис жойларида бир ҳовуч тузга бир ҳовуч тилла алмаштириш мумкин бўлган. Яъни бу воқеа бундан бир аср муқаддам содир бўлган. Ўша кезларда Африкага борган саёҳатчиларнинг айтишича, туз пул вазифасини ўтаганлигини тасдиқлаш билан бирга, туздан пул ясалганлиги тўғрисида ҳам ёзишади. Яъни тузнинг катта кристалларидан эни 5, узунлиги эса 65 сантиметр, оғирлиги 640 грамм келадиган тахтакач қирқиб олиб, тўртга бўлинадиган қилиб тайёрланар экан. Мана шундай туз «пуллар» бозорларда харид вазифасини ўтаган, кимга нима керак бўлса бутунлигича ёки бир бўлагини «кирт» эткизиб синдириб бериб, олиб кетаверар эканлар.

Марко Поло XII асрда туз «пуллар»ни қандай тайёрлашларини Хитойга бориб ўз кўзи билан кўрган. Аляскани кашф қилиш даврида у ерга борган саёҳатчиларнинг маълумотларига қараганда, бозордаги олди-сотди муомаласида пул вазифасини қаттиқ нон ўтаётганлигини кўриб ҳайрон қолишади. Нон маълум катталикда қилиб кесилиб печкада қуритилади, сухари қилинар экан-да, бунга хоҳлаган нарсани алмаштириб олинаверар экан.

Масаллиқ «пуллар» фақат ўтмишдагина эмас, бизнинг асримизда ҳам мавжуддир. Масалан, Бутан мамлакатида. Бу Ҳималай тоғларининг Шарқида жойлашган кичкина қироллик бўлиб, бозорларида пишлоқ пул вазифасини ўтайди.

Яна ўрта асрларга қайтамиз. Бу энди Ўрта Осиё, хусусан қадимги Ўзбекистонга тааллуқли. Маълумки илгари бу ўлкада босқинчиликлар ва ўзаро урушлар кўп бўлган, хон ва султонлар тез-тез янгиланиб турган. Мана шу воқеалар пулнинг курсини пастлаб ёки юқорилаб кетишига сабаб бўлган. Шу сабабли баъзи чекка қишлоқ бозорларида пул эталони вазифасини гуруч, буғдой, майиз каби масаллиқлар ўтаган. Мисол учун биров бировдан зарб қилинган пулдан қарз олди, дейлик, бунда томонлар шу пайтда бозорда гуруч ёки майизнинг баҳоси неча пул эканлигини аниқ билиб, келишиб олганлар. Яъни қарз берилган пайтда 1 қадоқ гуруч 2 танга, 1 қадоқ майиз эса 1 танга дейлик. Берилган қарз 100 танга бўлса, бунга 50 қадоқ гуруч ёки 100 қадоқ майиз харид қилиш мумкин.

Энди маълум вақт ўтиб пулнинг курси ўзгариб қолади ва 1 қадоқ гуруч 10 тангага чиқиб кетади. Бинобарин, қарздор судхўрга гуруч ёки майизнинг шу пайтдаги баҳоси қанча бўлса, ўшанча пул қайтаришга мажбур бўлган, яъни 500 танга!

Гуруч ва майиз тортиб бериб, бошқа нарсалар олиш ҳам урф бўлган, чунончи 2 қадоқ гуруч ёки 4 қадоқ майизга 1 қадоқ гўшт каби. Ёки тарозининг бир палласига майиз, бир палласига эса буғдой солиб алмаштирилган. Ёинки биров бировдан буғдой қарз олган бўлса танга пул ёки майиз бериб қарзидан халос бўлган. Тилимизда ҳануз ҳам: «Майиздек қилиб санаб бердим-ку!» деган ибора юради. Буни қарз берган айтса: «сен мендан қарздорсан» дегани бўлади, энди агар қарздор айтса: «сен билан ора очиқ, қарзни тўлаяпман» деган маънони англатади.

Революцияга қадар Ўзбекистон қишлоқларида натурал хўжалик ҳукм сурган. Шунда одамлар ўзига керакли масаллиқни бошқа бирон масаллиқ эвазига айрибошлашган. Масалан, 10 дона анжирни 50 дона бодрингга, 1 бош узумни битта нонга ва ҳоказо.

Дарвоқе, қадимги Ўзбекистоннинг баъзи жойларида мардикорнинг иш ҳақига нон билан тўлов берилганлиги ҳам маълум. Ишнинг оғир-енгиллигига қараб 1 донадан 10 донагача нон берилишига келишиб олинган. Бу одат йўқолиб кетган бўлса ҳам, тилимизда «нон топиш» ибораси ҳануз сақланиб келади: «Бу бола нонини топадиган бўлиб қолди» (Вояга етиб, қўлидан бирон иш келадиган бўлганлигини англатади), «Нони доим бутун» (кишининг ҳунарга эга эканлигини англатади). «Уйга битта ҳам нон олиб келмайди» (дангаса, ишламасдан санқиб юради, деган маънода). Ушбу иборалар ноннинг меҳнатга тўлов вазифасини ўтаганлигидан келиб ва нон асосий овқат, азиз неъмат эканлигидан далолат беради. Фақат нонгина эмас, буғдой ҳам тўлов вазифасини ўтаганлигини этнографияга оид асарлардан билиб оламиз. Масалан, кулоллар бозорга коса, лаган, кўза, хум каби идишларни олиб бориб, пулга ҳам сотар ва буғдойга ҳам алмаштирганлар. Эталони идишнинг сиғими ҳисобланган. Кимга қандай идиш керак бўлса (косами, хуммн), ўшани буғдойга тўлдириб тўккан, дон кулолники, идиш эса харидорники бўлиб қолган.

Одамлар ўз маҳсулотларини, шу жумладан масаллиқларни қиймат сифатида бир-бири билан айрибошлаш ёки таққослаб иш кўришларининг сабаби нимада экан? Ушбу саволимизга ҳам марксизм илмида жавоб бор. Буюк К. Маркс ўзининг «Капитал» асарида бундай дейди: «Кишилар айрбошлаш чоғида ўзларининг маҳсулотларини қиймат сифатида бир-бирига тенглаштиришлари билан, ўзларининг турли хилдаги меҳнатларини киши меҳнати сифатида бир-бирига тенглаштирган бўладилар. Улар буни англамасалар ҳам, лекин шундай қиладилар».

Демак, нарсанинг баҳоси меҳнат билан ўлчаниб, қиймати эса икки шахс ўртасидаги ҳар бирининг ўзига зарур бўлган маҳсулотлар пардасига ўралган муносабатдан иборат бўлар экан. Бинобарин, турли даврларда ва турли халқларда масаллиқлардан пул сифатида фойдаланиш К. Маркс кашф этган ана шу қонуният таъсирида содир бўлганлиги энди биз учун равшандир.

К. МАҲМУДОВ.

Санъат байрами ўтказилди

Яқинда Собир Раҳимов районида анъанавий IX «Санъат байрами» кўрик конкурси ўтказилди. Райондаги кар-соқовлар клуби ўқувчилар билан лиқ тўла. Улар зал фоесида ташкил этилган бадиий ижод кўргазмасини мароқ билан томоша қилишади. Кўргазмада 300 дан ошиқ ўймакорлик, рассомчилик, бичиш-тикиш тўгаракларн қатнашчиларининг ишларидан намуналар қўйилган. Кўргазманинг ёнидан боғча болаларининг «Дунё болалар нигоҳи билан» деган виставкаси ўрин олган.

Санъат байрами кўригини доирачилар бошлаб беришди. Кейин кўрик конкурсининг энг кичкина қатнашчилари боғча болалари саҳнага чиқишди. Рус ва ўзбек боғчалари тарбияланувчиларидан тузилган икки ансамбль кичкина музика асбобларини моҳирона чалиб, ажойиб куйлар ижро этишди. Ихлосмандлар дуторчи қизлар ансамблининг чиқишини зўр қизиқиш билан кутиб олишди. Ленин, партия, Ватан ҳақида шеърлар ўқилди. Жозибали қўшиқлар айтилди.

— Конкурс икки соатдан ошиқ давом этди, — дейди район халқ маорифи бўлими методисти Любовь Алексеевна Сиязова. — Шу вақт мобайнида саҳнада Бетховен, Чайковский, Глинка асарлари янгради. Совет композиторларидан А. Пахмутова, Е. Шварц, Э. Ханка, Ф. Зокиров асарлари ҳам катта маҳорат билан ижро этилди.

Кўрик конкурсда 32 коллектив қатнашди. Шундан 21 коллектив республика конкурсида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритди.

Жюри аъзолари — Тошкент давлат консерваториясининг профессор ва доцентлари, таниқли артистлар, шаҳар халқ маорифи бўлимининг ходимлари ўқувчиларнинг ижрочилик маҳоратларига катта баҳо беришди.

СУРАТЛАРДА: «Санъат байрами» қатнашчиларининг чиқишларидан баъзи лавҳалар тасвирланган.

Х. Мирзакаримов фотолари.

◉ ҲАР ТЎҒРИДА

БАХТЛИ РАҚАМ

Унинг номи Тига Белас. Малайзия тилида бу одатдаги ном бўлмай балки 13 рақамини билдиради.

У оилада 13-бола бўлиб дунёга келди. Унгача бўлган барча болалар ҳаммаси бевақт оламдан ўтишди. Тига Белас туғилганида врач келгусига комил ишонч билан қараб, уни шу ғалати ном билан аташни таклиф этди. Дарҳақиқат у яшади. Тига Беласдан кейин ҳам яна икки бола туғилди. Лекин улар ҳам бир йилга етмай ҳаётдан кўз юмишди.

Жаноб 13 ўз ҳаётида бир неча бор тасодифларга дуч келди. У ўн ёшида дарахтдан йиқилиб касалхонада узоқ вақт даволанди. Ўн уч ёшида эса бир ўртоғиникига бориб ётиб қолганида у ухлаётган хона кечаси ёниб кетди. Тига Белас қандайдир тасодиф туфайли ҳаёт қолди.

Бу ва шунга ўхшаш тасодифларнинг ҳаммаси 13 числода рўй берганлиги жуда қизиқ.

— 13 число ҳамиша менинг энг бахтли куним, бўлган, — дейди жаноб 13.

Ҳозирги кунда жаноб 13 Малайзиянинг Кота Кинабала шаҳрида яшайди. У ўзининг айтишича, ҳеч қандай диний ақидаларга ишонмайди.

Яқинда Тига Белас 13 февралда сотиб олинган шахсий машинасига ўртоқлари ёрдамида 13 номерини олишга муваффақ бўлди.

ҲИСОБДОН АЁЛ

Зал қотиб қолди. Саҳнада ўтирган аёл кўзини юмиб олган ҳолда 201 рақамдан ташкил топган 23 даражанинг илдизини ёддан ҳисоблаб берганда ҳамма ҳайратда эди. Бунинг учун фақат 4 минутгина кифоя қилди, холос.

Ҳиндистоннинг Бангалора шаҳрида истиқомат қилувчи 37 ёшли Шакунтала Диви ҳозиргача бир неча бор Англия, Австралия, Жанубий Африкада компьютерлар билан мусобақалашиб ҳаммасида ғалабага эришди. Жумладан, у Австралияда ўтказилган мусобақада компьютер ёрдамида масалани ечаётган математика профессоридан олдин жавоб бериб ундан ғолиб чиқди.

Яқинда Даллас университетининг бир группа тадқиқотчилари Шакунталани синовдан ўтказмоқчи бўлдилар. Унга 201 рақами билан бошланувчи масалани ечишни топширишди.

Компьютер бу масалани бир минутда ечган бўлса, Шакунтала Деви уни ечиш учун ҳаммаси бўлиб 50 секунд сарф этди.

Шакунтала 6 ёшидаёқ 3—4 белгили сонларнинг куб илдизини топишга қизиқди. 8 ёшида Бангалор университетида, 14 ёшида эса Лондонда ўтказилган мусобақаларда қатнашди.

Қандай қилиб оғир масалаларни шундай тез еча олиш мумкин деган саволга у «ўзим ҳам билмайман. Ҳаммаси автоматик тарзда рўй беради. Масалани эшитишим биланоқ унинг жавоби хаёлимда пайдо бўлади». дейди у.

Гонконгда нашр этиладиган «Эйша мэгэзин» газетаси ўз саҳифасида Шакунтала ҳақида катта мақола босиб чиқарди. Сўнги 150 йил давомида мана шундай қобилиятга эга бўлган 3—4 кишигина дунёга маълум. Гиннеснинг рекордлар китобида қайд этилишича, фақат улардан биттаси ўз қобилияти билан Шакунталага яқин бўлган. Бу Даниялик Вим Клейндир. 1973 йили у 200 рақамидан ташкил топган 23 даражанинг илдизини ёддан ҳисоблаб берган. Бироқ Вим бу масалани ечиш учун ўн минут сарфлаган эди.

Редактор ўринбосари С. Б. ЁҚУБОВ.

◉ РЕКЛАМА ◉ РЕКЛАМА ◉ РЕКЛАМА ◉ РЕКЛАМА ◉ РЕКЛАМА ◉ РЕКЛАМА

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА— 28/I да **Нодирабегим,** 29/I да **Абу Али ибн Сино,** 30/I да **Гурунг.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА— 28/I да **Кулги нечаси,** 29/I да **Ишонмасанг ўламан,** 30/I да **Ёшликда берган кўнгил.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 28/I да **Отасининг қизи,** 29/I да **Тиконсиз типратиконлар,** 30/I да **Сокин тонглар.**

ЦИРК

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА— **янги программа. «ПАҲЛАВОН ВА ШЕР» аттракциони.**

КИНО

28 ЯНВАРДА

ҲУЖЖАТЛИ ФИЛЬМЛАР:

«ТИНЧЛИК УМУМХАЛҚ ИШИ» —**Восток.**

«ТИНЧЛИК ВА ҲАМКОРЛИК ЙЎЛИДАГИ ТАШРИФ» —**Тошкент Советининг 50 йиллиги номли.**

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«ЭРКАКЛАР» —**Чайка** (жуфт соатларда), **Дружба** (17, 19, 21.00), **Искра** (16, 18, 20.00).

«БУЮК ФИДОИЙ» — **Нукус** (16, 18.30, 20.45) **Қозоғистон** (18, 21.00), **Восток** (16, 18.30, 20.45).

«ТЕҲРОН — 43» — **Қозоғистон** (17, 20.00), **Дружба** (18, 20.30), **Кўкча** (17, 20.00).

«АНОР ОРОЛЛАРИДА» — **Москва** (тоқ соатларда),

«МЕХАНИК ГАВРИЛОВНИНГ МАҲБУБАСИ»—**Восток** (тоқ соатларда).

«ЎТГАН КУН ФАКТЛАРИ» — **Санъат саройи** (17, 19.30).

29 ЯНВАРДА

ҲУЖЖАТЛИ ФИЛЬМЛАР:

«ТИНЧЛИК ВА ҲАМКОРЛИК ЙЎЛИДАГИ ТАШРИФ» — **Тошкент Советининг 50 йиллиги номли.**

«ТАЙЁРГАРЛИКНИ ТЕКШИРИШ» — **Дружба.**

«ИСТЕЪДОД» — **ВЛКСМнинг 30 йиллиги номли.**

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«ЭРКАКЛАР» — **Чайка** (жуфт соатларда), **Нукус** (тоқ соатларда), **Дружба** (17, 19, 21.00), **Искра** (16, 18, 20.00).

«БУЮК ФИДОИЙ» — **Қозоғистон** (12, 15, 18, 21.00), **Восток** (11, 13.30, 16, 18.30, 20.45), **ВЛКСМнинг 30 йиллиги номли** (12, 16, 20.00).

«ТЕҲРОН — 43» — **Қозоғистон** (11, 14, 17, 20.00), **Дружба** (12, 14, 15, 18, 20.30), **Кўкча** (11, 14, 17, 20.00).

«МЕХАНИК ГАВРИЛОВНИНГ МАҲБУБАСИ» — **Восток** (тоқ соатларда).

«ЎТГАН КУН ФАКТЛАРИ» — **Санъат саройи** (12, 14.30, 17, 19.30).

«БИЛИМЛАР УЙИ»ДА

29 январь соат 17.00 да

«Ёшлик» журнали ходимлари билан

УЧРАШУВ ЎТКАЗИЛАДИ

Учрашувни журнал бош редактори, шоир ЭРКИН ВОҲИДОВ олиб боради.

МАРКАЗИЙ «ЮБИЛЕЙ» СПОРТ ЗАЛИДА

30—31 ЯНВАРЬ СОАТ 17.00 ДА

СССР биринчилиги учун

«А» класси биринчи лигасининг

«ШАХТЁР» (Прокопьевск) — «БИНОКОР» (Тошкент)

командалари ўртасида

ХОККЕЙ

ҚИЗ БОЛАЛАР УЧУН ЛИБОСЛАР

Болалар кийим-кечакларига қўйилаётган энг муҳим талаблар уларнинг қулай ва чидамли бўлишидир. Қиммат бўлмаган материаллардан тикилган бундай кийимлар оддий ва ихчам бўлганлиги сабабли болаларнинг чопқиллаб юриши, тепаликларга чиқиши ёки арғимчоқ учиши учун жуда қулай.

Болалар кийимлари «катталар мода»сидан энг керакли жиҳатларни «андоза» оладиган бўлиб қолди.

Катталарда оммавийлашиб кетган турли матоларни устма-уст тикиш болалар кийимларининг кўпгина комбинацияларини яратиш имконини берди. Қиз боланинг уст кийими турли буюмлардан — жилетлар, сарафанлар, юбкалар, шимлар, кўйлаклар, блузкалардан иборат. Уларни вақти-вақти билан алмаштириб туриш мумкин.

Ранглар муштараклиги ранг-баранг: майин, оч-қирмизидан тортиб, ёрқин туси билан ажралиб турувчи зангори мовий ранггача. Оқ ранг жуда ҳам оммавийлашиб кетган. Кўк, қизил ранглар у билан яхши уйғунлашади.

ҲУРМАТЛИ ОТА-ОНАЛАР, ҚИЗ БОЛАЛАРНИНГ ЧИДАМЛИ, ЧИРОЙЛИ КИЙИМЛАРИНИ СОТИБ ОЛИШ УЧУН СИЗЛАРНИ

«ЧИЛОНЗОР» САВДО МАРКАЗИГА

ТАКЛИФ ҚИЛАМИЗ!

КЎЙЛАКЛАР — ип-газламадан тикилган, сидирға ва катак-катак, нўхатсимон, йўл-йўл, рангли. Размерлари 28 дан 42 гача.

КЎЙЛАКЛАР — қизил ва мовий рангдаги жундан тикилган. Размерлари —24 дан 42 гача.

ПАЛЬТО — қизил, мовий, зангори, тўқ сариқ рангда бўлиб, янгича чоклар билан пардозланган. Размерлари— 28— 30.

ПАЛЬТО — мактаб ўқувчиларига аталган, катак-катак, гулдор газламадан тикилган. Размерлари — 32—36.

ПАЛЬТО — қизил ва мовий рангдаги газламадан тикилган, кишлик, ён томони қирқилган. Размерлари — 32—36.

ПОЙАБЗАЛ БЎЛИМИДАН СОТИБ ОЛИНГ:

Туфлилар хромдан, чарм ўрнини босадиган материалдан, паст ва ўртача баландликдаги пошнали, таглиги чарм ва ғовак материаллардан тикилган, сирти қизил, сариқ, мовий рангда;

туфлилар — чийдухоба ва наматдан тикилган;

этиклар — хромли чармдан, чарм ўрнини босадиган материалдан, кигиздан тикилган. Сирти сариқ, қизил рангли;

туфлилар — уй ичида кийиладиган чармдан, майин матодан тикилган:

Резина этиклар, қалин матодан тикилган ботинкалар.
«Чилонзор» савдо маркази.
«Союзторгреклама» Бутуниттифоқ бирлашмасининг Ўзбекистон агентлиги.

ЗАНГОРИ ЭКРАНДА

28 ЯНВАРЬ — ПАЙШАНБА

Марказий телевидениесининг «Восток» программаси

18.25 «Миллионлар ленинча университети». 19.00 «Расмларда қуёш акси бор». 19.15 «Дунё воқеалари». 19.30 «Фан оламида». 20.25 «Баҳорнинг ўн етти лаҳзаси». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 11-серия. 21.30 «Время». 22.05 Санъат усталарининг концерти. 23.25 «Дунё воқеалари».

Марказий телевидениенинг иккинчи программаси

18.30 Янгиликлар. 18.50 «Халқ шоири». Бошқирд халқ шоири Р. Ғафурий ҳақида телевизион ҳужжатли фильм премьераси. 19.05 «Уфқ». Ёшларни ахлоқий ҳуқуқий тарбиялаш ҳақида. 2-кўрсатув. Ленинграддан олиб кўрсатилади. 20.00 Марказий телевидение ва Бутуниттифоқ радиосининг рус қўшиқлари академик хори ижро этади. 20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!». 20.45 Тоғ чанғи спорти бўйича жаҳон чемпионати. 21.30 «Время». 23.05 «Француз тили дарслари». Телевизион бадиий фильм.

Ўзбекистон телевидениесининг программалари

I

17.55 Кўрсатувлар программаси. 18.00 Болалар учун. «Бойчечак». 18.30 «Инсон ва табиат» (рус.). 19.00 «Ҳаёт каби тарих». 19.30 «Ахборот» (рус.). 19.45 «Ҳамиша изланишда». Ўзбекистон Давлат телевидениеси ва радиосининг хизмат кўрсатган хор коллективи ҳақида музикали очерк. 20.30 «Ахборот». 20.50 М. Турғунбоева номли хизмат кўрсатган Давлат «Баҳор» рақс ансамблининг концерти. 21.30 Москва «Время». 22.05 «Турмуш ва маданият». 22.40 «Совет киноси усталари». СССР халқ артисти Л. Орлова туғилган куннинг 80 йиллигига. 23.50 Кўрсатувлар программаси.

II

17.55 Кўрсатувлар программаси. 18.00 Биология. Ирсият қонунлари. 18.30 «Бизнинг бош мухбиримиздан». 19.00 Сиртдан ўқиётган студентлар учун. Назарий механика. 20.00 Янгиликлар. 20.20 Реклама. 20.30 Абитуриентлар учун. Математика. 21.30 МТ II.

29 ЯНВАРЬ— ЖУМА

Марказий телевидениенинг «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

9.00 «Время». 9.40 «Қиш тароналари». Оммавий классик куйлардан концерт. 10.15 «Чеки йўқ қитъа». Илмий-оммабоп фильм. 10.35 Мактаб ўқувчиларининг қишлоқ ўқитувчиси Л. Ф. Девятайкина билан учрашуви. 11.20 «Баҳорнинг ўн етти лаҳзаси». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 11-серия. 12.25 Янгиликлар. 15.00 Янгиликлар. 15.15 «Физкультура ва спорт — ҳаммага». Ҳужжатли фильмлар программаси. 16.00 «В. Шекспир». 2-курсатув. 16.50 «Рапсодия» ансамблининг концерти. 17.20 «Москва ва москваликлар». 17.50 «Музей ва кўргазма заллари бўйлаб». 18.20 «Эртак ҳузурида меҳмонда». «Охирги гул барги». Мультфильм. 19.05 «Чорвачилик — зарбдор фронт». 19.15 «Дунё воқеалари». 19.30 Совет қўшиқларидан концерт. 19.50 «Ҳамдўстлик» телевизион журнали. 20.20 «Баҳорнинг ўн етти лаҳзаси». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 12-серия. 22.05 «Кинопанорама». 23.40 «Дунё воқеалари». 23.55 Чет эл эстрадасининг куйлари ва оҳанглари.

Марказий телевидениенинг иккинчи программаси

18.30 Янгиликлар. 18.50 «Уфқ». Ёшларни ахлоқий-ҳуқуқий тарбиялаш ҳақида. 3-кўрсатув Ленинграддан олиб кўрсатилади. 20.00 Адабий ўқиш. И. Бунин. Ҳикоялар. 20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!». 20.45 «Музикали киоск». 21.15 Тоғ чанғи спорти бўйича жаҳон чемпионати. 21.30 «Время». 22.05 «Ёзги гастроллар». Телевизион бадиий фильм. 22.25 Волейбол бўйича СССР чемпионати. Хотин-қизлар. «Автомобилист» (Тошкент — ТТУ (Ленинград).

Ўзбекистон телевидениесининг программалари

I

11.25 Кўрсатувлар программаси. 11.30 Болалар учун фильм. «Қизча ва юлдузча». 11.40 «Касблар ҳақида ҳикоялар». 12.10 «Буни ҳамма билиши ва уддалаши керак». 12.40 «Замондас». Қишлоқ хўжалик ходимлари учун кўрсатув.

17.55 Кўрсатувлар программаси. 18.00 Болалар учун фильмлар: «Чигирек», «Вузоқча». 18.25 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Биз— 80-йиллар комсомоллари». 19.10 «Қишлоқ хўжалигини ривожлантириш —озиқ-овқат программасининг асоси». 19.30 «Ахборот» (рус.). 19.45 «Ишчанлик руҳидаги даврада». Телетомошабинларнинг саволларига Ўзбекистон ССР социал таъминот министрининг биринчи ўринбосари А. И. Битюков жавоб беради (рус.). 20.30 «Ахборот». 20.50 СССР халқ артисти С. Қобулова ва Ўзбекистон ССР халқ артисти Э. Йўлдошев концерти. 21.30 Москва «Время». 22.05 «Дунё воқеалари». 22.35 «Театр ва замон». Ўзбекистон театр жамиятининг VI съезди олдидан. 00.05 Кўрсатувлар программаси.

II

18.00 Кўрсатувлар программаси. 18.05 СССР ташкил топганлигининг 60 йиллигига. «Дўстлик камалаги». Кинопрограмма. 19.00 Абитуриентлар учун. Физика. 20.00 Янгиликлар 20.20 Абитуриентлар учун. Она тили. 20.50 Реклама. 21.00 «Элга хизмат — олий ҳиммат» (рус.). 21.30 МТ II.

4 бет. ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» («ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ») —орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент — ГСП. Ленин кўчаси, 41. ТЕЛЕФОНЛАР: секретариат — 33-57-02, бўлимлар: партия турмуши — 32-63-66; саноат 32-53-83; қурилиш — 32-58-85; шаҳар хўжалиги — 32-57-83; совет қурилиши ва ҳуқуқ —32-54-19; фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 32-53-10; адабиёт ва санъат — 32-56-81; ахборот — 33-28-95; спорт ва ҳарбий-ватанпарварлик ишлари —32-55-32; хатлар — 33-79-70; эълонлар бўлими—33-81-42; нашриёт диспетчери —32-78-94; нашриёт телефон станциясининг навбатчилари —33-90-50.

28 ЯНВАРЬ, 1982 й. Р. — 13042. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, Тошкент шаҳри. В—2199. ИНДЕКС 64690